

Konferansa Aştiyê ya Laheyê riya aştiyê diyar kir:

Divê têkilî bi PKK'ê re bê danîn

✓ Roja 14'ê gulanê li bajarê Laheyê, konferansa kevneşopî ya aştiyê pêk hat. Di roja sêyemîn a konferansê de hate diyarkirin ku PKK aliyekî şer e û bo çareseriyê, divê pêşî têkilî bi PKK'ê re bê danîn. Li aliyê din TOSAV'ê li ser Kêşeya Kurd belgeyek weşand û di vê belgeyê de jî tê xwestin ku sîstema Tirkiyeyê jî nû ve bê sazkerin û pirdengî û pir-rengiya civakê bê nasandin. Di vê belgeyê de jî bi awayekî sergîrî PKK wekî aliyekî şer hatiye binavkirin.

(Nûçe:R.3)

Koma Medya li ser şanoya Mîrnişîna Baban axivî:

Carina em nikarin tizbiyekê jî peyda bikin

✓ Koma Medya di bin sîbera Înstîtuûya Kurdî ya li Stockholmê de karûbarê şanoyê digêrîne. Komê li ser dîroka Mîrnişîna Baban şanoyek amade kiriye û ev lîstik dê bo televîzyonê jî were pêşkêşkirin. Hevkarê me Serkan Brûsk, li ser şanoyê û xebatên komê bi wan re hevpeyvînek pêk anî.

(Di rûpel:8-9 de)

Lîstika bi kurdî qedexa ye

"KOMARA TIRKAN" JI "KOMARA DÎNAN" ACIZ BÛ

Taetra Jiyana Nû wekî her sal îsal jî xwest ku bi lîstika xwe ya bi navê 'Komara Dînan/Şermola' derkeve tûrneyê. Wê tûrneyê, di 15'ê pûşpera 1999'an de li Mêrsînê dest pê bikira û di 16'ê mehê de jî lîstik li Edeneyê bihata pêşkêşkirin. Lê lîstik jî aliyê Walîtiya Mêrsînê ve bi boneya ku 'teşwîqî cûdaxwaziyê' dike, hate qedexekirin. Li Edeneyê jî destûr nehate dayîn.

(Nûçe:R.11)

Gelê Îsraîlê riya danûstandinan vekir:
LI ÎSRAÎLÊ PARTIYA KARKERAN BI SER KET

Di hilbijartina giştî ya Îsraîlê de, ku roja 17'yê mehê pêk hat, kevnefermandar û peyrewê Îzak Rabîn, Ehûd Barak bi ser ket. Barak, serokatiya Partiya Karkeran dike û ev partî jî pêşengiya bloka bi navê "Yek Îsraîl" dike. Vê bloka ku jî sê partiyên pêk tê, ji hilbijartinê jî sedî 57'ê dengan wergirt.

(Rûpel:11)

KONGREYA NETEWÊYÎ BER BI...
Mirhem Yigit

AŞTÎ Û TOLHILDAN
Sami Tan

DEWLETA QATIL
Nejdet Buldan

"HER ROJ QURM LI BER AVÊ...
Hasan Kaya

ZÊDÎ KURDAN
Dr. Huseynî Xelîqî

Konferansa Aştiyê ya Laheyê riya aştiyê diyar kir:

Divê têkilî bi PKK'ê re bê danîn

Di konferansa navneteweyî ya herî kevn a cihanê de, hate ragihandin ku bo çareseriya Kêşeya Kurd divê têkilî bi PKK'ê re bê danîn. Konferansa ku li bajarê Hollandayê Laheyê pêk hat, bi beşdariya hiqûqnas, siyasatmedar û saziyên humanîter rola 14'ê gulanê li dar ket.

Di civînê de parêzerê îtalî Fabio Marcellini bala raya giştî kişand ser rewşa Kurdistan û diyar kir ku gelê kurd, gelekî nedewlet e, lewre mafê otonomiyê ji bo kurdan nayê pejirandin. Marcellini, da zanîn ku di bingeha şer de nasnekirina hebûna gelê kurd heye. Di dawiya axaftina xwe de jî wî got ku, Öcalan di pêvajoya Romayê de pêşniyazên gelekî girîng kirine lê li wan pêşniyazan xwedî nehatiye berketin. Wî, da zanîn mirov dikare li berêrêrîyê konfederasyon an federasyonêkê ava bike ango dikare mafê otonomiyê bide kurdan.

Di civînê de Prof. Dr. Ulrich Gottstein jî pêşîn analizeke dîvêdirêj li ser Komara Tirk kir. Wî axaftina xwe wiha domand: "Gelê kurd têkoşîneke ku hemû beşên civakê dihevine dide. Têkoşîna gerilatiyê jî parçeyek jî ve yekê ye. Tirkiye endamê NATO'yê ye. NATO, DYA û welatên din çekan difiroşin Tirkiyeyê. Di her warî de piştigiriya wê dikin. NATO ya ku piştigiriya UÇK'ê dike û Yugoslawiyê bombebaran dike, li dijî Tirkiyeyê xwe li keriyê datîne. Parlamentoya Ewropayê (PE), NATO û NY di şerê li Kurdistanê de tawanbar in. Divê di çarçoveya biryarên ku PE'yê de hatine girtin, jî aliyê siyasî û aborî ve zor li Tirkiyeyê bê kirin.

Çareserî divê li gorî neteweyekê be

Parêzer Mustafa Demir jî di axaftina xwe ya ku li ser navê Yekitiya Hiqûqnasên Kurdistanê kir de, diyar kir ku PKK di warê leşkerî de bi rêxistinê bûye. Rêxistinêke ku xwedî konseya sazûmankar (komuta koşeyî) e û serokê wê jî Abdullah Öcalan e. Parêzer Demir sedemên alibûyîna şer a PKK'ê jî vegotin û bi belgeyên nivîskî û dîtarî mînak jî tevkujiyên Tirkiyeyê pêşkêş kirin.

Parêzerên Abdullah Öcalan Biritta Böhrer, Eberhörd Schulz jî di civînê de li ser doza Öcalan rawestiyân. Böhrer wiha axivî: "Ez nizanim bê wê di 31'ê gulanê de çi bibe. Tiştê ku dixwazin bikin têkilîya wê bi dadgehê re tuneye." Böhrer bala raya giştî kişand ser biryarên DMME'ê û wiha got: "Revandina serokekî aliyê şer û xwestina darvekirinê helwesteke ne miro-

vane ye. Eberhard Schulz jî wiha axivî: "Kurdan xwe bi Öcalan re kiriye yek. Dewleta tirk dixwaze bi riya îzolasyonê kesayetiya Öcalan tîk bike."

Li ser navê ERNK'ê Mizgîn Şen diyar kir ku ew wekî nûnerê aliyê şer beşdarî civînê bûye. Şen da zanîn ku dewleta tirk qebûl bike jî neke jî PKK aliyê şer e.

Di civînê de delegasyona tirk jî amade bû. Berdevkê delegasyona tirk Gündüz Aktan wiha axivî: "Dema ku ez behsa

seriya Kêşeya Kurd û Demokratîkbûna Tirkiyeyê" di bin navê "Belgeya Nêzîktedayîna Hevpar" de ragihand raya giştî. Ji ber belgeyê DGM'ê doz li TO-SAV'ê vekir. Di belgeyê de bi awayekî hûrbînî li ser çareseriya Kêşeya Kurd û sedemên wê tê rawestandî. Li pey agahiyan ew sê sal û nîvek e ku ew li ser vê xebatê disekin. Li gorî belgeyê dewleta tirk wekî netewedewlet hatiye avakirin. Lê ve yekê berî avabûna komarê dest pê kiriyê. Lewre jî komara tirk li gorî awayê xwestekên dewletê, li ser bingeha netewedewlet hatiye avakirin.

Li gorî belgeyê, di nava ve yekê de enerjîyeke negatîf derketiye holê û di navbera civakê û dewletê de rewşên awarte rû dane û ve yekê gelê ku xwe wekî lawê di bin wesayetê de dîtiye, teşwîqî serhildêriyê kiriyê. Ango daxwaza lawê ku sebra wî li malê nayê û direve, hin mesele û kêşeyên nû pêk tîne.

Li aliyê din di belgeyê de tê gotin ku, dewlet jî dêvla ku bi riya pirdengî û pîren-giyê yekîtiyekê pêk bîne, doza yekrengî û yekdengiyê kiriyê. Lewma ve yekê, rê li ber nerazîbûna gel vekiriyê û di navbera du aliyên de şerê çekdarî dest pê kiriyê.

Kurd piştî ku xwîn rijiya hatin dît

Li aliyê din li gorî belgeyê, ger şiddetê rengê protesto û destnîşankirina xwestekên giştî li xwe bar kiribe û bi hezaran çekdar ve riyê bi kar bînin, veşarî an eşkere bi sed hezaran mirov piştigiriya ve rêbazê bikin, diyar e ku ev diyarde (olgu) tiştêkî civakî û girseyî ye. Dîsa di belgeyê de tê diyarkirin ku hebûna kurdan piştî ri-jandina xwînê hatiye dît. Belge jî raya giştî ve pîrsê dike: "Realîteya kurdan tê çi wateyê?" Di vî warî de belge dide zanîn ku tê wateya jî aliyê hiqûqî ve pesendkirina (onaylama) hebûna kurdan.

Wekî din li gorî belgeyê, divê kurd digel zimanê fermî yê Tirkiyeyê karibin nîşan nû bi zimanê xwe û li gorî dabûnêritên xwe perwerde bikin û divê hewlên wisa bêne piştgirîkirin. Di dawiya belgeyê de jî wiha tê gotin: "Çareseriya demokratîk a kêşeyên civakî jî hevfamkirina aliyên kêşeyê û bi lihevkerinê gengaz e. Ji bo ku ev yek pêk were, pêşîn divê aliyên şer kêşeyê bi awayekî azad di nav xwe de nîqaş bikin." Di belgeyê de digel rakirina sîstema cerdevaniyê, dawilêhanî-na kuştinê failî meçhûl, rêveberiya xwe-cihî jî hatiye xwestin.

NAVENDA NÛÇEYAN

Kurtenûçe

ARTÊŞA TIRK ROKETÊN KÎMYEWÎ BIKAR ANÎ

Di 11'ê gulanê de dewleta tirk li Şirnexê li dijî gerilayên ARGK'ê roketên kimyewî bikar anî bû. Di encama vê bûyerê de 20 gerilayan jiyana xwe ji dest da. Li ser vê yekê fermandariya ARGK'ê daxuyaniyeke çapemeniyê belay kir. Di daxuyaniyê de hate diyarkirin ku ev 15 sal in ku dewleta tirk û artêşa wê bi rêbazên hovane bi ser wan de diçe. Di daxuyaniyê wiha hatiye gotin: "Ligel ku dewleta tirk Peymana Şer a Cenevreyê ye îmze kiriye jî, bi awayekî li derveyî hiqûqa şer tevdiqere." Li ser ve yekê ARGK'ê bang li Neteweyên Yekbûyî û saziyên navneteweyî kir. Li dû ve rûdanê ÎHD'ê dest avête bûyerê. Li aliyê din Serokê Yekitiya Hiqûqnasên Kurdistanê

YAŞAR ERTAŞ BÛYER ŞERMEZAR KIR.

Îskence dikeve bin çavdêriyê Îngilîstan û Baroya Gallerê berî niha bi demeke kurt dest bi xebata amadekirina pêşniyaznameyêke der barê 'şopandina pêvajoya di binçav de' kir. Li Tirkiyeyê piştî ku maweya di binçav de hate kurtkirin, da ku bikaribin nêzîktedayîna dewleta tirk û bergiriyên wê yên li hemberî girtiyên tespît bikin û agahiyan bi dest bixin, pêşniyaznameyek amade kir. Di pêşniyaznameyê de tê diyarkirin ku, piştigiriya fermî pêwîst e. Her wiha di pêşniyazmayê de tê xwestin ku li cihên di bin berprisiyariya Midûriyeta Giştî ya Ewledariyê û Fermandariya Giştî ya Jendermeyan de ve divê bînan kolandin. Ji aliyê din ve tê xwestin ku waliyên bajarên bo lêkolandina karakolan destûrê bide. Ji bo lêkolînan dê lijneyeke dilxwaz were pêk anîn.

'BOMBAYA ZINDÎ' DI ÇAPE-MENIYA TIRK DE TEQIYA

Rojên 17 û 18'ê gulanê roj-nameyên wekî Sabah, Hürriyet, Milliyet û hwd. xebatkarê NÇM'ê endamê Koma Azad Mehmet Yayıstiran wekî hedef nîşan da. Di rojname û televizyonan de li gorî agahiya ku ji midûriyeta Enqerê girtine, ew wekî bombeya zindî ya li ber teqînê nîşan da. Li ser ve yekê parêzerê Mehmet Yayıstiran, Ahmet Avşar, li ÎHD'ê bi daxuyaniyeke çapemeniyê, hemû îdîa derewandin. Mehmet Yayıstiran jî der barê bûyerê de diyar kir ku ew jî gelekî şaş maye. Sazbend Mehmet Yayıstiran dide zanîn ku, ew tenê dikare bi tembûra xwe biçe 19'ê gulanê û çanda xwe temsîl bike. Yayıstiran dê der barê rojname û televizyonan de doza tazminatê veke.

Toplum Sorunlarını Araştırma Vakfı

Ortak Anlaşış Belgesi

"TÜRKİYE'NİN DEMOKRATİKLEŞMESİ VE KURT SORUNU'NUN ÇÖZÜMÜ İÇİN YENİ BİR ANAYASAL DÜZEN TEKLİFİ"

Di belgeya TOSAV'ê de peydabûna şerê çekdarî wekî rûdaneke civakî tê binavkirin û tê gotin ku hebûna gelê kurd piştî şerê çekdarî darî çav bûye.

Kêşeya Kurd dikim, tengav dibim. Em lêkolînan dikin. Ez jî di nav de cih digirim. Ji bo ku mafê çandî yê kurdan bidin wan. Di vê panelê de bi tenê aliyê kurdan axivî. Divê hûn li me jî, li aliyê tirkan jî guhdariyê bikin. Bi salan e em ve yekê dixwazin. Kes naxwaze xwîn birije. Çareseriya kêşeyê bi vî awayî zor e. Tecrûbeyên dostên me yên kurd kêmin. Heta dawiya konferansê dema me heye. Hev-dîtin û nîqaş jî bo her du aliyên jî bikêr û bifêde ne."

Ji TOSAV'ê belgeya nêzîktedayîna hevpar

Digel rûdanên di qada navneteweyî de di qada navxweyî de jî nirxandinên balkêş tîne kirin. Berî niha bi demekê, jî aliyê TOSAV'ê ve ku Prof. Doğu Ergil serokatîya wê dike, xebateke bi rengê "Pêşniyaza Qanûneke Bingehîn bo Çare-

Rehên jiyana gel:

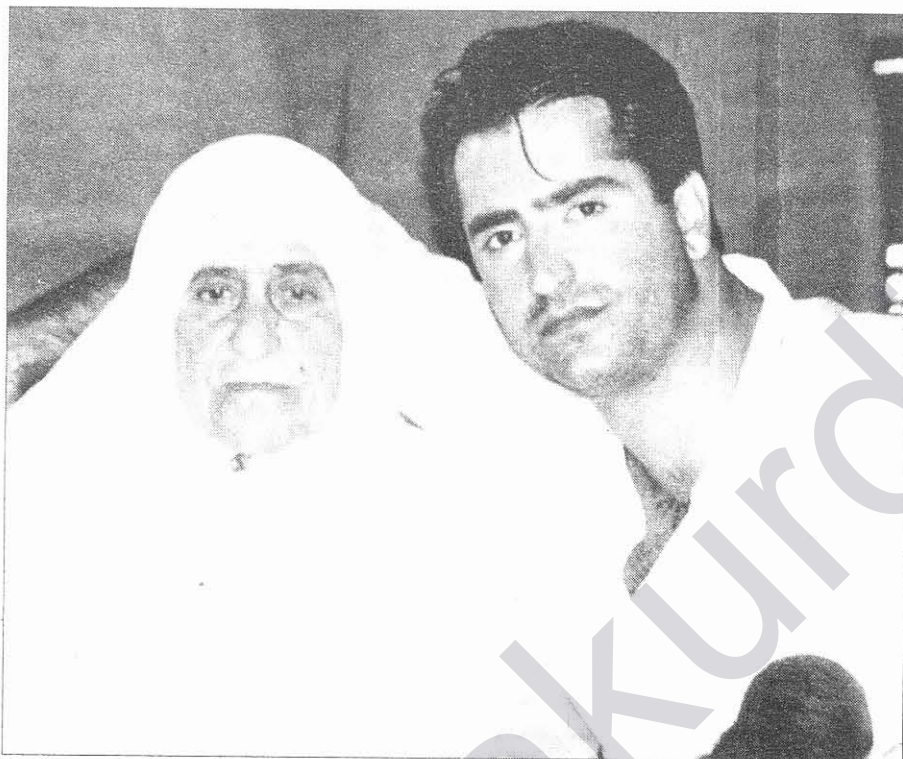
Çand - Huner - Wêje

Ji bo ku jiyana xwe bidomînin, hemû giyanewer ji xwezayê sûdê werdigirin. Bo ku gel û netewe hebûna xwe bidomînin, divê ji alavên hilberîne sûdê wergerin û di warê aborî û teknolojiyê de pêşketî bin. Heke na, dê ew gel di nava çanda çend gelên serdest de bimehe û winda bibe. Îro, cihana serdest dixwaze li ser navê globalîzmê çandeke împeryalist bi gelên cihanê bide pejirandin. Bi rastî navê vê yekê "împeryalizma çandî" ye. Li dijî vê xetereyê, divê çî bê kirin an dê gel bikaribin xwe bi çî awayî biparêzin?

Pêşî divê bê zanîn ku, çand, huner û wêje li ser xaka welatekî azad û serbixwe tê parastin. Welat, asêgeha çanda gel û hîmê huner û wêjeyê neteweyî ye. Welat bi nixên neteweyî tê naskirin. Nete-we, ji pêkerên (unsur) çandî, hunerî, wêjeyî û hwd. pêk tê. Çand û huner û wêjeya gelê bindest qels û lawaz e, heta mirov dikare bibêje winda ye. Gelê ku welatê wî di bin lingên dagirkeran de biceqê, mirov nikare behsa çand û huner û wêjeya wî bike. Êdî bi parvekirina welatê wî re çand û hunera wî jî ji aliyê dagirkeran ve hatiye lewitandin an jî tarûmar bûye. Gelê kurd jî yek ji wan gelan e ku bi hezaran sal in çand, huner û wêjeya wî, tevî welatê wî ji aliye hêzên êrîşkar û mêtînger ve talan bûye û hê jî dibe. Îcar ev gelê hanê dê çi qasî hay ji çand û wêjeya xwe ya resen hebe ku bikaribe lê xwedî derkeve? Gelê ku li ser xaka xwe wekî penaber û biyaniyan bê dîtin û çanda wî bi zagonên zengarî hatibe qedexekirin, dê çawa bikaribe xwe bi cihana hemdem bide naskirin?

Diziyên çandî û hunerî!

Dergûşa şaristaniyê û navend û çavkaniya çanda gelan Mezopotamya ye. Gelê kurd jî yek wan gelê Rojhilata Navîn ê herî qedîm û xwediyê çandeke kevnare ye. Gava ku Mezopotamya an Mezrobantan tê gotin, çand û bi taybetî jî çanda gelê kurd di hişê mirov de derbas dibe. Ew xaka adan, ku di navbera çemên Dîjle û Fêrat de cih digire, bi xwîn û xwêdana bav û bapîrên kurdan hatiye stirandin û bi çand û hunera wan hatiye neqîşandin. Jixwe sedema dagirkirin û parvekirina Kurdistanê, adanê û dewlemendiya wê ye. Heke Kurdistan, ne navenda çand û şaristaniyê bûya, ewqas sal nedibû navenda şer û hedefa êrîşên hovane. Heke gelê kurd ne gelekî qedîm bûya, dê ji mêj ve ji holê hatiba rakirin û îro navê kurd û Kurdistanê jî li holê nedima. Belê ji ber ku hêzên Kurdistanê dagirkirine her dem piştî kurdan hatine li ser xaka wan bi cih bûne. Navê çol û çiyar, gund û bajarên giş bi kurdî hatine danîn. Çanda ku bi destê kurdan hatiye afirandin zû bi zû winda nebûye, hatiye guhartin û mehan-

din. Çewisandinên li ser gelê kurd û çanda wî têra bişaftinê nekiriye. Ji ber ku gelê niştetî yê heremê gelê kurd e. Hêzên dagirker nikaribû çanda kurdan ji holê rakin, berevajiyê vê ew di bin bandora çanda kurdan de mane. Tew îro hemû hêzên dagirker çanda kurdan wekî çanda xwe nişan didin û dibêjin "Em xwediyê çandeke dewlemend in."

Heta îro tu nixên me nemanê ku ji aliye hêzên dagirker ve nehatibin lewitandin. Çand û huner û wêjeya kurd wekî ya tirk bi nav dibe; stran, çîrok û metelokên me bi zimanê tirkî tene gotin. Govend, dîlan û folklorê kurdî wekî ya tirkî tene nişandayin û hemû nixên me yê neteweyî wekî wêjeya tirkî tene hesabandin. Bi rastî navê vê yekê dizî, talan û korsanî ye. Her çandek, xislet û taybetmendiyên wê yê xweser û resen hene. Wekî mînak, her stranekê zimanê wê yê resen heye. Gava ev stran ne bi wî zimanî, bi zimanekî din bê gotin ji resentiya xwe dûr dikeve û mirov pê natamije. Çawa ku her mirov helbesta xwe bi zimanê xwe dirêse û gotinên wê nayên guhartin, stran jî wisa li zimanê biyan tenê tene wergerandin. Lê mixabin kesên ku hay û bayê wan ji çand û hunera kurdî nîn be, dibêjin qey ew stranên ku ji nava dilê Kurdistanê derbûne bi dengê İzzet Altınmeşe, Mahsun Kırmızıgül, İbrahim Tatlıses û hwd. tene lewitandin, wekî stran û helbestên tirkî ne û dibêjin ev dengbêjên Rojhilat û Başûrê Rojhilat (Doğu ve Güneydoğu) rûspîtiya muzîka gel a tirk (Türk Halk Müziği) in. Nabêjin ku ev rûreşî û bextreşîya gelê kurd û tirkî hemû di kesayetiya wan kesan de civiya-ye û çanda her du gelan jî tene lewitandin. Mirovê ku bixwaze huner û hunermendê kurd binase bila ne li İzzet Altınmeşe yê ku "Bu dağlar duman oli" dibê-

je; bila li kasetê Mihemed Arif û Hesen Cizrawî "Ez kevok im lê lê..." guhdar bike, da ku bizanibe çand û hunera wî ya resen çawa hêja û bedew e. Bila dîsa zanibe ku bi hezaran stran, helbest, gotin, biwêj, metelok, çîrok, pêkenok, listik, govend û folklorê kurdî wekî çanda tirkî bi gelên heremê û heta û heta bi teva cihanê dane pejirandin. Belê divê her mirovê kurd hay ji vê yekê hebe ku çand û huner û wêjeya wî tenê dikare bi destê wî bê parastin. Mirovê ku li çand, huner û wêjeya xwe xwedî derkeve, dê ew çandeke melez an jî çandeke pişaftî bipejirîne û di xizmeta wê de bixebite.

Îro gelek hunermend û dengbêjên kurd di xizmeta gelê xwe de ne û bi fedekarî peywira xwe bi cih tînin. Divê gelê kurd, êdî terka wan kesên ku ziman û zaravayên kurdî bi tirkîyê nivco dilewitînin bike û nema li wan wawîkan guhdariyê bike. Em ne li dijî tu ziman û zaravayanin lê ew tiştên tene gotin ne bi tirkî û ne jî bi kurdî ne. Zimanekî çewtomewto û lewitî ye. Tu fêdeya ku li gelan bibe, tê de nîn e.

Wekî jiyana me çanda me jî di xetereyê de ye

Li aliye din îro bi dehan weşanên me derdikevin, çî li hundir çî li derveyî welêt, rojname û kovarên me tene weşandin. Di van weşanan de navê gelek helbestvan, dirokzan, civaknas, hunermend, wêjevan û rewşenbîrên kurd ên hêja derbas dibe. Berhemên wan li çarmedorên cihanê belav bûne lê mixabin, haya gelek mirovên kurd ji wan nîn e û dibe ku navê wan jî nebîhistibin. Mirovê ku haya wî/ê ji Ehmedî Xanî, Feqîyê Teyran, Melayê Cizîrî, Baba Tahirê Uryan, Osman Sebrî, Cegerxwîn û hwd. tunebe, dikare der barê wêjeya kurdî de biaxive? Mirovê hayê

Dengbêj Şakiro

Gelek stranbêjên wekî Mahsun Kırmızıgül kurdnişad, digel ku dê û bavê wan bi tirkî nizanin û bi awayekî kurdewarî mezin bin jî wekî "noka ku çûye bajêr" dixwazin bibin leblebî lê "giya li ser kokê xwe şîn tê." Tiştê balkêştir, tê gotin ku Özcan Deniz jî neviyê dengbêjê nemir Şakiro ye.

wî/ê ji çand û hunera wî/ê tunebe dikare li nixên xwe yê neteweyî xwedî derkeve û xwe bextewar bihesibîne? Mirovê ku ji çand, huner û wêjeya xwe sîd wernegirtibe dikare hestên xwe, fikr û ramanên xwe bîne ser zimên? Heke bikaribe jî dê çi qasî, bi çî awayî, ji bo kê û ji kê re bîne zimên? Mirov çi qas zana dibe bila bibe, gava ku bi zimanê xwe neaxive, di xizmeta kesên li dijî xwe de ye û karê wan hêsantir dike. Mirov çi qas pispor dibe bila bibe, gava ku ne di xizmeta çand û hunera gelê xwe de be, nikare rola xwe pêk bîne û di nava gelê xwe de bi serbilindî bijî.

Çand, hîmeke netewebûnê ye. Ziman, wêje û huner şaxên çandê ne û çand bi van hêmanan tîkûz dibe. Her yek ji wan wekî rehê jiyana çandê bi kar tê. Li kîjan deverê çand hebe li wir teqez huner û wêje jî heye. Çand her dem bi hunerê dest pê dike û bi wêjeyê didome. Pêşveçûna çandê bi hunerê, ya hunerê bi wêje ve girêdayî ye. Wêje wekî din jî dibe peywira parastin û bipêşxistina ziman û zaravayan.

Bi kinayî, çand û huner û wêjeya me bi qasî dîroka me kevnare, lê bi qasî jiyana me jî di xetereyê de ye. Heke em li hemberî bayê globalîzmê xwe neparêzin, dibe ku zarok û neviyên me berî ku bibin kurd, pêşî bibin tirk û paşê jî bibine îngilîz. Riya pişaftina gelan, îro di împeryalizma çandî re; riya parastina jî di welatekî azad û serbixwe re derbas dibe.

Yekemîn şehîda zîndanê ya jin:

Serpil Yılmaz

Jiyana Hevala Serpil, hemû têkoşîna wê, ji bo welatekî û kesayetiyêke azad a jinan bû. Dil, giyan û ram-yariya wê, bi doza welat û jina azad hatîbû lêkirin.

Serpil Yılmaz (Dozdar) di sala 1972'yan de li navçeya Ardahanê bi ser Qersê ve ji dayik dibe. Bavê wê mamoste û rewşa wan a aborî normal bû. Ji bo ku li nav malbata wê, şoreşgerî û welatparêzî hebû. Hevala Serpil nêzîkî şoreşgeriyê bû. Zarokatiya wê li Serhedê dibihure. Beriya 12 Rezberê giregirên Partiyê, ku li Serhedê xebatê dikin, diçin mala Hevala Serpil û bi wan re têkiliyê datînin. Di nava van giregirên de Akif Yılmaz jî heyê. Hevala Serpil, cara pêşîn egîtî, fedekarî û peyana (pesn) Kurdistanê ji wî bihistibû. Ew hevalên ku bi roj nedixuyan lê bi şev çekdar bûn, ji bo wê payeyeke ku qet negihêje bû. Dema Cuntaya 12 Rezberê pêk hat, Hevala Serpil 8 salî bû. Wê, hîna wê demê bîra zordarî û çewsandinê biribû.

Hevala Serpil heya lîseyê li Serhedê dixwîne, piştê di sala 1990'î de beşa mamostetiyê ya Zanîngeha Marmarayê qezenc dike. Vê serdemê, ciwanên welatparêz bi berfirehî bi rêxistin dibin. Hevala Serpil, zû bi zû ligel ciwanên welatparêz têkiliyê girêdide û bi giyanî û dilsozî bersiva hemû peywîrên wê demê dide.

Hevala Serpil digel şermezarkirina

Serpil Yılmaz

xext û komkujiyê, li welatê me tevî hemû çalakiyên ciwanan dibe û di rêzên pêşîn de cih digire. Dema çalakî an jî karek bihata kirin, bi derdora xwe dişêwirî. Her wiha dema pêkanîna hati-bûya, qet ji ser a xwe nedihat xwarê. Hem plansazî dikir û hem jî pêk dianî.

Piştî demekê qada wê ya têkoşînê teng dibe, lewre têkiliya xwe û malbatê qut dike û di nava xebata eniyê de cih digire. Peyre demekê li Stenbolê dimîne, paşê derbasî Sakaryayê dibe. Li vê derê

Serpil Yılmaz (Dozdar), di dema zarokatiya xwe de têkoşînê nas dike. Şoreşger mîna Akif Yılmaz gelek caran dibin mêvanê wan. Yılmaz, sala 1993'yan dema li zanîngehê ye, tevî refên gerîla dibe û demeke dirêj li qada Dêrsimê şer dike. Peyre ji ber nexweşiya xwe tê Sakaryayê lê tê girtin. Ew, piştî îşkenceyên xedar, ji ber ku nayê tedawîkirin, di sala 1998'an de jiyana xwe ji dest dide.

di demeke kin de bi girseyê re têkiliyê xurt saz dike. Hevala Serpil xebata xwe bi şeweyekî hûrbînî û zanebûnê digerrand. Di sa jiyana wê, bi serûber û bi pergal bû.

Ew, di nava gel de bi nefsbîçûkî û zanayane tevdigeriya. Rêzgiriya wê bo

gerilatiyê dest pê dike. Peyre dibe fermandarê pelê (manga).

Ji fêza ne di cih de, hestên paşverû, wekî kesayetî û armanca sivik nifrîn dikir. Lewre armanc mezin bû. Rizgarî û azadiya jinê, bi ked û têkoşîna wê mimkûn e. Her çend dijwarî û zehmetî

dîtibûn. Yek bi yek bûye şahîdên êrişên kobrayan. Hevala Serpil hemû xweşikahî û dijiwarîyên jiyana gerîla jiyabûn. Wekî rojên sar û seqemê, wekî rojên biharê...

Piştî vê têkoşîna bêwestan û rawestan, Hevala Serpil nexweş dibe û bo tedawiyê tê Stenbolê. Ji bêgaviyê diçe ser doktorê dijmin û di vê navberê de tê binçavkirin. Dema binçavkirinê ew ji serê xwe darbeyên kujinde (öldürücü) dixwe. Lewre tenduristiya wê nebaş dibe û bi vî awayî wê diguhêzînin Girtîgeha Sakaryayê. Di binçav de li hemberî îşkenceyên xedar jî dijmin bi wê nikare. Lewma dijmin Hevala Serpil li girtîgehê bêderman û bêtedawî hişt, da ku bi vî şeweyî bikuje. Lê Hevala Serpil heta roja şehadetê jî dilgêş û kêfxweş bû. Ligel vê, wê morala hevalên xwe jî geş û gur dikir. Wê, di zîndanê de ji her tim zanîn û karîna xwe bi pêş dixist.

Hevala Dozdar, di sala 1998'an 5'ê rêbandanê de gihîşt refên pakrewanan. Ew, yekemîn şehîda jin a zîndanê bû.

Belê ew militaneke têkûz bû. Taybetmendiyêke Hevala Serpil a berbiçav jî têgihîştina Serokatîyê bû. Wê digot: "Serokatî xezîneya min e. Ez bi wî dimeşim. Gava ku li min diqewime, ez li wî digerrim û kêmasiyên xwe ser-erast dikim." Wekî din, ew, bengî û dilsozê axa Kurdistanê bû. Berî ku şehîd bikeve, ji malbateke welatparêz mistek ax xwestibû. Ew ax negihîşt ber destê wê lê gihîşt axa Kurdistanê, evîna xwe.

HEVALÊN WÊ YÊN TÊKOŞÎNÊ

Hevala Serpil, li çar aliyê Dêrsimê gav bi gav digere. Bi çavên serê xwe, têkoşîna gerîla ya li dijî hovîti û dirindetiyeke bêpayan dîtibû.

Ma Hevala Serpil kî nas nekiribû!

Ji keça serkêş a Dêrsimê Hevala Besê, Hevala Zîlan ta Hevalê Celal Barak, Hevala Bermal û lehengên mîna wan.

mezinan, bo zarokan jî hebû. Lewre li her dera diçûyê, mirovan jê re rêz digirt. Wê baş pê dizanî, dê çi û çawa ji girseyê bixwaze. Di vî warî de rasteqîniya gelê me berçav nedikir. Di mijara moralê de jî, bûyer û kiryarên herî biçûk jî dinirxandin. Her qada ku diçûyê morala geş û berz dikir. Mirov bi hestan bêhtir, bi zanebûn bi têkoşînê ve dihate girêdan. Bi her kesî re dida û distand. Li gorî zanîn û karîna wan peywîr û xebat dispartin her kesî û riya wan ronî dikir.

Di dawiya 1993'yan ligel sê hevalên xwe derbasî Eyaleta Dêrsimê bû. Gihîştibû çeka ku ji zarokatiya xwe ve hesreta wê dikîşand û qada ku bikaribe lê şer bike. Bi şeweyekî azadane çekê hambêz dike. Bi vî awayî jiyana wê ya

wê demê hebin jî, bi vîna xwe ya bi hêz wan çareser dike. Bi gotinên wê " di jiyane de tiştên xweşik diditin û derdixistin holê."

Hevala Serpil li çar aliyê Dêrsimê gav bi gav digere. Bi çavên serê xwe, têkoşîna gerîla ya li dijî hovîti û dirindetiyeke bêpayan dîtibû. Ma Hevala Serpil kî nas nekiribû! Ji keça serkêş ya Dêrsimê Hevala Besê, Heval Zîlan ta Hevalê Celal Barak, Hevala Bermal û lehengên mîna wan. Hevala Serpil di Derbenda Êlî de (Ali Boğazi) tevî şerekî 45 rojî dibe. Di şerên mezin de çawa tevdigeriya? Dorpêçî çawa diqetandin? Çawa kamerayên termal, tanq û bombeyên kîmyewî yên dijmin tîk dibirin? Wê gelek tişt bi çavê serê xwe

Li NCM'ya İzmirê
 ● 22.05.1999 şemî
 Konsera Koma Çiya, saet:17:00
 ● 23.05.1999 yekşem
 Konsera Koma Çiya
 seansa yekem, saet:15:00
 Seansa duyem, saet:18:00

Li BEKSAV'ê
 ● 22.05.1990 şemî
 Konsera Koma Rojhilat, saet:18:00
 Li YÇKM'ê
 ● 23.05.1999 yekşem
 Biranîna Ibrahim Kaypakkaya
 Bername: Mehmet Durna, Koma Agirê Jiyana, Koma Munzur,
 Sehneya Gel a Babilê, nişandayîna DÎA'yan û malbat, saet: 15:00

Di destpêka sedsala 21'ê de lîstika bi kurdî qedexa ye

"Komara Tirkan" ji "Komara Dînan" aciz bû!

Li Tirkîyeyê, li aliyekî li ser navê hunerê festîval tene lidarxistin, li aliyê din di festîvalan de film tene qedexekirin û ji bernamêya festîvalê tene derxistin. Li aliyekî mîhrîcanên şanoyê tene lidarxistin, li aliyê din pêşkêşkirina hinek şanoyan tê berbenkirin. Sala par, piştî morkirina salona şanîdanê ya NÇM'ê, li hemberî xebatên wan ên din jî astengiyên dewletê zêde bûn. Ji sala par heta îro gelek caran bi ser NÇM'ê de hatiye girtin û xebatkarên wê hatine binçavkirin. Komên muzîk û dîlanê ku ji bo bernamêyê diçûn derveyê welêt, hatine binçavkirin û dûre ew ji bo girtîgehê hatine şandin. A niha jî pêşî di mîhrîcanê de li hemberî kurtefilmê bi navê "Ax" û dûre jî di turneyê de li hemberî Taetra Jiyana Nû, biryara qedexeyê hate bikaranîn.

Filmê Ax ji bernamêya mîhrîcanê derxistin

11'mîn Mîhrîcana (festîval) a Navneteweyî ya Filman a Enqereyê ku di navbera 26'ê avrêlê û 9'ê gulanê de pêk hat, kurtefilmê NÇM'ê yê bi navê Ax, ji bernamêya mîhrîcanê hate vederkirin. Ji bo beşdarbûna mîhrîcanê, Beşa Sînemayê ya NÇM'ê serî li rêveberiya Mîhrîcanê da. Rêveberiya mîhrîcanê, filmê Ax ji aliyê teknîk û estetîk ve baş dît, lê li gorî gotina wan, ji ber ku naveroka film "xeternak (sakincali)" hate dîtin, bi dudilî nêzikî film bû. Dûre film ji bo pêşbazîya mîhrîcanê hate pejirandin, lê îcar ji bo nişandayîna film destûrmame (tiştê ku ji tu filmî nehatibû xwestin, destûra Wezîrê Çandê yê Komara

Tirkîyeyê) ji wan hate xwestin. Bi destpêkirina mîhrîcanê re ji bo beşa sînemayê ya NÇM'ê hate ragihandin ku film ji bernamêya mîhrîcanê hatiye derxistin. Rêveberên Beşa Sînemayê ya NÇM'ê her çiqas dîsa serî li Lijneya Hilbijêr a Eslî da jî tu encam bi dest nexist û filmê Ax tevî mîhrîcanê nebû.

Şanoya bi Zimanê Kurdî Qedexa ye

Taetra Jiyana Nû wekî her sal îsal jî xwest bi lîstika xwe ya Komara Dînan/Şermola derkeve turneyê. Turneya wan wê di 15'ê pûşpera 1999'an de li Mêrsînê dest pê bikira û di 16'ê mehê de jî li Edeneyê lîstika xwe li pêşberî şanohezên xwe de bilîsta. Ji bo vê yekê jî li ser navê Taetra Jiyana Nû Murat Batgi serî li Emniyet û Walîtiya Edeneyê û ya Mêrsînê da, lê wan destûr neda ku Taetra Jiyana Nû lîstika xwe bilîze. Walîtiya Mêrsînê nedana destûrê bi awayekî fermî ji bo wan ragihand lê walîtiya Edeneyê hewce nedît ku qedexekirina lîstikê ji bo wan radigihîne jî.

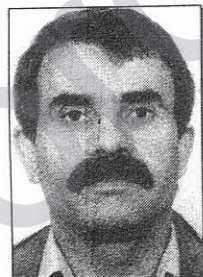
Li ser van qedexekirinan Taetra Jiyana Nû daxuyanîyeke da çapemeniyê. Di daxuyanîyê de tê gotin ku: "Heman lîstik sala par (1998) jî, li van bajaran hatiye pêşkêşkirin û wê çaxê nehatiye qedexekirin." Daxuyanî wiha didome: "Di vê lîstikê de tu cudaxwazî nîn e. Ger tê de cudaxwazî heye fermî em xwe ji bo serdozgerê îxbar dikin û ger tiştêkî wisa di lîstikê de nîn e, wê çaxê, em jî dibêjin; lîstik tenê ji bo ku bi zimanê kurdî ye, hatiye qedexekirin."

Her wiha di daxuyanîyê de ev rewş tê şermazkirin û tê xwestin ku her kes li hemberî vî kirina antî-demokratîk hişyar be. Taetra Jiyana Nû diwaze di rojên pêş de li Enqereyê lîstika xwe pêşkêş bike.

SERWISA ÇANDÊ

ÇAVDÊRÎ

Kongreya Neteweyî balixbûna neteweyî ye

MÎRHEM YIÇIT

Roja gelê me li bendê bû, li ber derketinê ye, serê tavê dizeriqîne û rengêkî zêrîn berşefeq dibe. Vê mehê ango gulanê, dê Kongreya Neteweyî bê îlankirin.

Amedehiyên heralî li dar in û li dawiyêke bi xêr nêzik dibin. Berê rêxistin û şexsiyetên damezrîner li Brûkselê ye.

Xwezî bi dilê wan kesan ku dê di vê bîstik û kêlîka dîrokê de cihekî bigirin û şopekê bihêlin.

Xewîn û hêviya sedsalan, daxwaza gelê kurd, rêxistin û bi hezaran şexsiyetên Kurdistanê, mezheb û dînên ji her rengî tene cih, dibin rastî û dê di dezgehekî welatgîr de bi laş û gewde bibin.

Zemanekî, siyasetmedar û xwendayên kurd li zanîngehan, di semîner û civînan de qirik li xwe diqelaşt da ku îspat bikin ku kurd neteweyek in û Kurdistan yek welat e. Îro qonax cihê ye û êdî mirov dibe şahidê balixbûna neteweyî.

Netewe jî bi giş bir û baskên xwe mîna şexsan rastiyeke biyolojîkî, derûnî û fikrî ne, ew jî distewin, dikemilin. Di nav kurdên duh û îro de ferqa çêbûye mezin e:

1) Kurd neteweyîtir û Kurdistanîtir in û entereke û berjewendiyên xwe baştir nas dikin.

2) Di her alî de; di aliyên fikrî, siyasî, çandî û diplomatîkî de ji her demê zêdetir aqilê wan ji kîsê wan e û ji xwe bawertir in. Êdî bi navê îslamê, sosyalîzm û wekhevîyê, yan jî nîzama nû, xapandina kurdan ne hêsan e.

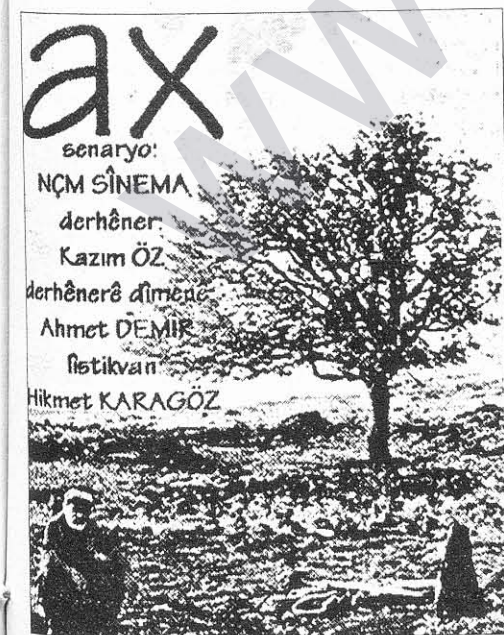
Heta dereceyeke xurt, dîndar û muhafazakarên kurd jî û modernên wan jî, êdî bi çavekî din li meseleyê dinêrin, pirs û pirsgirêkên xwe bi rengêkî serbixwetir digirin dest û bi mêzîneke deqîqîr rastî û nerastiyan diwezinînin.

3) Kultura siyasî, bihevrekarkirin û birêvebirinê, hevdufêmkirin û lihevbanîna nav cîl û nişan, bêhnfirehî û rêzdariya nav dîtin û birêveçûnên cihê lipêştir û xurtir e.

4) Dek û dolab, komploiyên herêmî û navneteweyî wek dehsal, bîstsal û pêncîsalên berê, hew karin şawşaw û hezmê çêbikin û kurd di vî alî de jî bûne xwedî tecrube, serpêhatî û konetir bûne.

5) Kurd dagirker û dijminan, xêrxwaz û mizawiran ne bêkêmanî be jî, bi hawayekî nayê muqayesekirin, ji pêşiyên xwe zêdetir ji hev derdixin û kapasîteya analîzkirin û dersderxistinê li cem beşek mezin ji gel û rêxistinên kurdan hatiye cihekî ku dikarin Kongreya Neteweyî ava bikin.

Kongreya Neteweyî ku gelê kurd li her parçe û aliyê welatê me, ne bi du çavan, belê bi çar çavan li bendê ye, dê bibe manifestoya balixbûna neteweyî, yekîti û hevdufêrtina kurdan ku mercên binge-hîn e ji bo çareserkirina pirsgirêkên navxweyî û navneteweyî.

ax
 senaryo:
 NÇM SİNEMA
 derhêner:
 Kazım ÖZ
 derhênerê dîmenê:
 Ahmet DEMİR
 lîstikvan:
 Hikmet KARAGÖZ

Koma Medya li ser şanoya Mîrnişîna Baban û ya

Carîna em nikarin ti

SERKAN BRÛSK

"Di warê yarmefî, der-hêner, dekor û hwd. de pir zehmet e ku mirov bikaribe kesên pispor û şareza peyda bike. Em neçar dibûn ku ji bo hindêk karekteran xelkê asayî bi kar bînin. Bo nimûne min bi xwe berê karê şanogeriye nekiriye, belam ew roj pêwîst bû, em ji bo vî karî amade bin û yarmetiya hevalên xwe bikin."

MEdi Kongreya Înstîtuya Kurdî ya li Stockholmê de biryar dabû ku em komeke şanoyê ava bikin. Hevalên ku dê di beşa şanoyê de bixebitiyana jî amade bûn. Van hevalan tavilê, dotira rojê dest bi xebatê kir û xebata xwe bêwestan û rawestan bir serî.

Xebata van hevalan ji du beşan pêk dihat. Beşa yekemîn provayên normal bûn, ku wan her roja îne li balona biçûk a Înstîtuyê pêk dianî. Ez wisa bawer im vê serdemê 89 mehan dom kir.

Piştî ku ev gava pêşîn a hunermandan çû serî, îcar jî diviyabû hevalan xebata xwe li pêşberî kamerayê beredwam bikira. Dekor hatin amadekirin, cil û berg bi zor û zehmetî hatin peyda kirin û bi vî awayî jî, xebata dawîn a şanoyê dest pê kir. Ji bo kişandina dûmenê sê saniyeyî, car caran 78 saet xebat dihatê kirin. Ev dûmen tev, ji aliyê kameramanên MED-TV'yê ve dihatin wergirtin.

Piştî vê xebata dûvedirêj a hûrbînî, berhem niha amade bûye. Bi vebûna televîzyonê re, dê berhem di televîzyonê de weke pêşkêşkirin. Me li ser xebat û berhema wan, ligel derhênerê komê Mehdî Caf û çend endamên komê hevpeyvînek saz kir.

Mebesta we bi avakirina Koma Medya çi bû?

❖ Mebesta me, bipêşxistina hunera kurdî, zindîkirin û vejandina ferhenga

Koma Medya di bin sîbera Înstîtuya Kurdî ya li Stockholmê karûbarê şanoyê digerîne. Komê li ser dîroka Mîrnişîna Baban şanoyek amade kiriye û ev lîstik dê bo televîzyonê jî were pêşkêşkirin.

(kultur) kurdî ye. Her wiha komkirin û handana (teşwîq) hunermendên kurd e, ku doza xizmeta welat û neteweya xwe dikin. Wekî din, em ditewanin (dikarin) bi riya televîzyonê, şanoya kurdî ya li Kurdistanê bi pêş bixin.

Bi qasî ku ez pê dizanim ev yekemîn berhema koma we ye. Tu dikarî hinekî behsa "Mîrnişîna Baban" bikî?

❖ Berî êsta (niha) bi du sed salan li başûrê Kurdistanê, li bajarê Silêmanî Mîrnişîneke serbixwe ya kurd hebûye. Ev Mîrnişîn, li ser zorbeyî (piranî) navçeyên kurdnişîn desthilatdar bûye. Paytexta wê, di wê katê (dem) de bajarê Silêmanî bûye. Mîrnişîn, ji layê du birayan ve hatiye birêvebirin. Van herdu birayan, li hevdu nekiriye û bi rê neketine, wan yekîtiya milletê xwe ava nekiriye, lê ji bo desthilatdariya welêt ew li dijî hev rabûne. Van herdu birayan, ji dêvla ku yarmetiya (alîkarî) hevdu bikin, yarmetiya dijmin kiriye da ku hevdu bişkinin. Wê katê, Osmanîyan nedixwest ku Mîrnişîneke kurdan a serbixwe hebe. Ji ber vê çendê, Osmani-

yan bi riya Necîp Paşayê Bexdayî û bi alîkariya yek ji wan birayan, êriş biriye ser Mîrnişîna Baban û desthilatdariya Mîrnişîne têk biriye.

Çêbû. We ji bo çi ev babet (tema) hilbijart?

❖ Ji van şerên navxweyî, bi tenê dijminên kurdan kelk (fêde) werdigire û heta radeyekê jî ew bi ser dikevin. Ligel vê yekê mêjû (dîrok) çima ji aliyê kurdan ve tê dubarekirin? Çima em dersan ji mêjûya xwe wernagirin?

We ji bo çi, ev şano ji bo televîzyonê jî amade kir?

❖ Ji ber ku di vê şanoyê de, nêzikî 19 caran dekor tê guhartin. Û ev ji bo şanoyê zor (pir) sext û zehmet e. Li layê din bînerên (temaşekar) şanoyê li derveyî welêt zor kêmin. Lê bi riya televîzyonê bi milyonan bîner dikarin lê temaşê bikin, çi li derveyî welêt û çi li Kurdistanê.

Bi boçûna we, di navbera şanoyeke li ser dikê (sahne) û bo televîzyonê de çi ferq heye?

❖ Ew şanoyên ku li ser textê şanoyê têne pêşkêşkirin, divê di kateke (dem) diyarbûyî de bînavber werin qedandin û her wiha dubarekirina wê tuneye. Lê belê li ber televîzyonê mirov ditewane (dikare) bêlez û birêkûpêkî tomar bike û bîner jî dikarin gelek caran lê temaşê bikin û ji berhemê baştir fêm bikin. Çimkî ev şanonameya me, wekî filmên televîzyonê, li pey pîvanên yasayî hatiyê tomakirin (qeydkirin). Belam em ji serî heta dawiyê li stûdyoyê bûn. Deng û reng bi şeweyekî gelekî ciwan û baş hate amadekirin. Ji bo kişandina her dûmenê, ku nêzikî heft deqîqeyan e, me li dora 10 saetan dûmen wergirtiye. Bi tenê ji bo ku em deng û rengê lîstikê raçav (kontrol) bikin.

Gelo ne baştir bû ku we ev şano li derveyî studyoyê, wekî film bikişanda?

❖ Zor zehmet e. Lewre siruşt Swêdê bi sanahî (hêsanî) li siruşt Kurdistanê nagunce. Dîsa pir zehmet e ku mirov wan dekorên orjînal, ku li Kurdistanê hene, ji siruşt Swêdê peyda bike. Û ev der welatekî tarî ye.

henderanê axivî:

Biyekekê jî peyda bikin

Carinan li ser tiştê gelekî basî, problemên mezin ji bo me peyda bûn. Wekî nimûne; peydakirina tizbiyekê ji bo mele bûbû mişkule. Yan jî cil û bergên kurdî. Çimkî ew cil û bergên kurdî ku li vir hene, yê seyran û xweşiyê ne, hinekî taze û ciwan in. Xwediyên wan kincan jî naxwazin cilên wan qirêj bibin û biqermiçin.

**Baş e. Peydakirina dekor û aksesu-
rên wê serdema ku bûyer lê derbas
bûye, ji bo we ne zehmet bû?**

❖ Danîna dekor ne gelekî zehmet e. Belam aksesuar gelekî zehmet bû. Carinan li ser tiştê gelekî basî, giriftên (problem) gewre (mezin) ji bo me du-
st bûn. Wekî nimûne; peydakirina tiz-
biyekê ji bo mele bûbû mişkule. Yan jî
cil û bergên kurdî. Çimkî ew cil û
bergên kurdî ku li vir hene, yê seyran
û xweşiyê ne; hinekî taze û ciwan in,
xwediyên wan kincan jî naxwazin cilên
wan qirêj bibin û biqermiçin.

**Wekî din çi girûgiriftî li we qewî-
n?**

❖ Girûgirifta aktor. Ji ber ku me
nektor aktor peyda nekirin, ji neçarî me
nektor dîmen kurt kirin û bi vî awayî me
nektor xebata xwe bire serî. Lewre wexta hine-
nan zor kême. Û wekî din jî holeke (sa-
n) me ku em bikaribin hemû kat lê
rovayên xwe bikin, tuneye.

**Êsta jî ez hez dikim ligel şanogerên
din biaxivim. Sereta dixwazim ji Kak
Adil bipirsim. Tu dikarî hinekî behsa
rola xwe "Qale" bikî?**

❖ Qale mirovekî xwepereş e û ber-
xwendiyên xwe yê kesanî di ser ên
xweşî re dibîne. Li ber vê, ev karakter
ek ji mirovên helperest, fitnekar e ku
pêşyan aloztir dikin. Ev rol li dijî şex-
siyeta Adil e. Îcar ji ber vê çendê ez ni-
garim bibêjim min wekî aktor karekî
tor kir, da ku ev karakter were
pêşkêşkirin. Kesayetiyên wekî Qale,
beguman li darê dinyayê peyda dibin.

**Birêz Hamîd Derûdî hûn di şanoyê
de bi rola çîrokbêjiyê rabûne. Erk û
lewra çîrokbêj çi ye?**

❖ Çîrokbêj di şanoyê de xwedan
lewreke girîng e. Belam pêkanîna rola
çîrokbêj ne gelekî sext û dijwar e. Ji ber
ku çîrokbêj, behsa rûdanên girîng ên wê
berdemê dike, ku şano li ser hatiye du-
ristkirin. Ew jî serdema Mîmişîna Ba-
han e, ku di mîjûya kurdan de û bi tay-
betî jî li Herêma Soran girîngiyeke wê
ta taybet heye. Çîrokbêjî, di komel û
folklorê me de cihekî esasî û sereke di-

gire. Çimkî êsta jî, li her gundekî Kur-
distanê çîrokbêj, bo xelkê, behsa mîjû-
ya kurdan û Kurdistanê dikin.

Ez di warê peydakirina cil û bergan
de neketim tengasiyê. Çimkî ev cil û
bergên çîrokbêjan li nik min hebûn.
Mesele wekî yê Feqiyane, Kulebaw,
Kilaj û Kilaw û hwd. Ev cil û bergên
resen ên kurdan li cem min hebûn. Ji bo
jiberkirina (ezberkirin) testên şanoyê jî,
hiç mişkuleyeke min tunebû, çimkî li
malê, min ligel Semîre prova dikir. Da-
nûstandineke zor baş di navbera me de
hebû. Min cara pêşîn ligel swêdiyan
karê şanogeriye kiribû belam (lê) ev ye-
kemîn car e ku ez li derveyê welêt di şa-
noyeke kurdî de dilîzim.

**Hevala Semîre tu di nava komê de
ya herî ciwan î. Ji bo te listîna vî ka-
rekerê çawa bû? Çi zehmetî û xwe-
şiyên wê hebûn?**

❖ Listîna karakter bo min pir xweş
bû. Ji ber ku ew kesên ku guh li min di-
girtin, hemû ji min gewretir (mezin)
bûn, min wisa hîs dikir ku ez zor gewre
bûme. Ev jî, ji bo min cihê şanazî û ser-
bilindiyê ye. Ev cara duyemîn e ku ez di
şanoyeke kurdî de dilîzim. Yekem car,
ji bo Cejna 8'ê Adarê li başûrê Kurdis-
tanê li Çiyayê Qendîl min rol wergirt.
Bi giştî şano, ji bo min bi serketî derbas
bû.

**Kak Samed tu wekî rêveberê şano-
geran, li ser şanoyê û rola xwe çi
dibêjî?**

❖ Li henderanê (xerîbiyê) karê şa-
noyê ne hêsan e. Çimkî jiyana bi xwe
zehmet û sext e. Paşê, ew aktor jî li ba-
jar û welatên Ewropayê belav bûne. Zor
zehmet e, ku mirov bo karê şanoyê wan
ko (teşwîq) bike.

Di warê yarmetî, derhêner, arayışt,
dekor û hwd. de pir zehmet e ku mirov
bikaribe kesên pispor û xwedanşareza
peyda bike. Em neçar dibûn ku ji bo hi-
nek karakteran xelkê asayî (sivil halk)
bi kar bînin. Bo nimûne min bi xwe
berê karê şanogeriye nekiriye, belam
wê rojê pêwîst bû, ku em bo vî karî a-
made bin û yarmetiya hevalên xwe bi-
kin.

Ez di rola serleşkerê Necîp Paşa de

bûm, ku Mame Yare ew zindan kiriye,
li benda biryara Paşa dimîne, aya dê wî
bikujin an nekujin. Û bi vê rolê jî, kuta-
hî li şanoyê tê.

Helbet listîna karakter ji bo kesekî
wekî min ku yekem car roleke wisa
dilîze, bi taybetî ne hêsan bû ku li
pêşberî kamerayê rawestim. Belam piştî
ku karek tewaw bû û min encam û
berhema xwe dît, bo min tiştê zor
xweş bû.

**Kak Efan te jî rola Necîp Paşayî
girtibû ser xwe, der barê şanogerî û
kesayetiyê Necîp Paşa de tu çi dibêjî?**

❖ Bi raya min Necîp Paşa sembole-
ke bo her yekî ji wan serkirdeyên dagir-
ker ku li Kurdistanê xwedî erk in, ji bo
ku bikarin cihê xwe û desthilatiya xwe
li Kurdistanê qewî bikin. Ji bo vê yekê
wan pêwîstî pê hebûye, zêdetir rayeya
xwe bi tund û tûjî bi kar bînin. Di vê rê
de jî wan serê bi hezaran kesên sivil û
xelkê şoreşger ku li dijî mebesta wan
rabûne jê bikin, ter û hişk bi hev re bi-
sofînin. Ji bo min rola Necîp Paşa ji se-
dî sed ev bûye ku heta êsta jî, berde-
wam nimûneyî ew dagirker li Kurdis-
tanê tînin dîtin.

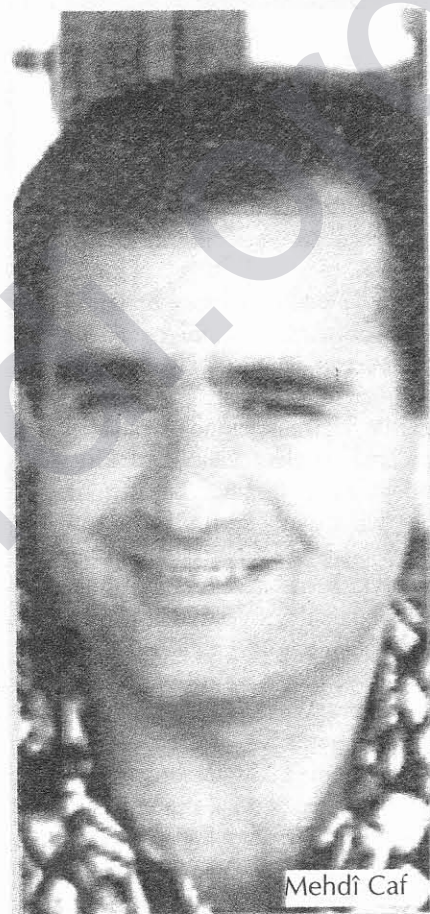
Di şanogeriyeke de hest dikim Paşa
rewşeke alozî ya derûnî de dijî. Di warê
dozandina çareseriyê de ew tenê li riya
kuştin û li jinavbirinê dizanin.

**Roje Xan, tu jî bi rola Qemernaz ra-
bûyî. Tu dikarî li ser Qemernaz û jina
kurd çi bibêjî?**

❖ Ez wekî afreteke (jin) kurd, hez
dikim beşdariyê di karê şanoyê de bi-
kim. Ev duyemîn car e ku li Stock-
holmê ez beşdariyê di şanoyê de dikim.
Ji ber ku di warê şanogeriye de rola ji-
na kurd kême e, ez beşdariyê di karê şa-
noyê de dikim. Ez bi rola Qemernaz pir
kêfxweş bûm. Hêvîdar im ku rola afre-
ta kurd, dê di warê şanogeriye de pêşke-
tîtir be.

**Birêz Caf me dil heye hûn dawiyê li
ser şanoya kurd û projeyên xwe yê bo
pêşerojê me agahdar bikin?**

❖ Berî her tiştî ez dixwazim diyar
bikim, şanogeriya li henderanê ji ya li
Kurdistanê zor zortir e. Sext û zehmet e.

Mehdî Caf

"Ez di sala 1962'yan de li
bajarê Helepçe li ba-
şûrê Kurdistanê ji dayik
bûm. Û li sala 1985'an min Înstî-
tuya Hunerên Ciwan a Kurd beşa
hunera şanoyê tewaw kiriye, ku
pênc sal bû. Piştî ku min ev beş
kuta kir, min Kurdistan li cih hişt
û di sala 1988'an de li Sovyetê li
beşa sînemayê min dersên rejîso-
riyê xwendin. Dûvre min filmekî
nîv saetî, ku sih û pênc mîlîsîne-
mayî dokûmentar e, li ser Kurdis-
tanê bi zimanê rûsî durist kir.

Li Kurdistanê min her karê şa-
noyê durist kir. Ez di sala 1990'î
de bo Swêdê hatim û li Swêdê jî
her karê şanoyê dikim."

Li layê din ger berpirsiyarên Înstî-
tuya Kurdî ya li Stockholmê bi dilgermî
berê xwe bidin xebata şanoyê û prob-
lemên aktorên kurd çareser bikin, wê ji
bo diwarê jî rê vebe. Em gelekî dix-
wazin berdewama xebata xwe bînin û
berhemên din durist bikin.

Ez wekî gotina axirîn dixwazim spa-
sî Înstîtuya Kurdî ya li Stockholmê û
karmendên Stûdyoya MED-TV'yê bi-
kim.

Nirxandina

Romana Kurdî:

Bîra Qederê

AMED TÎGRÎS

Mijara Bîra Qederê, jiyana entelektuelî û têkoşîna Mîr Celadet Bedirxan e. Ji bêplaniya nivîskar, di 260 rûpelên romanê de zîrekî, hunermendî û entelektueliya Celadet Bedirxan û her wiha Mala Bedirxan baş nehatiye zelalkirin. Bi awayekî amatorî, bi mijarên qels û bi gotinên ne di cih de dawî li romanê tê. Di romanê de teknîkeke balkêş, ku xwendevan bixwe heyecan, lêgerîn û xwendinê nehatiye bikaranîn. Nivîskar Mehmet Uzun, bi îdiayeke entelektuelî dest bi jiyana malbata entelektuelên kurd kiriye, lê radeya zanîn û zimên basîd û nizm e. Her wiha metodên nivîsîn û gotinê jî gelek basît in. Wekî gundiyeke nezan, bi devkî behsa kesekî/e an jî bûyereke bike. Nivîskar, xwestiye bi kanîna bêje û hevokên ewrûpî, reng û dengê entelektueliyê bide xwe û Celadet an jî romana xwe. Wekî ku kurd dibêjin "navê giran e, gundê wêran e."

Di destpêka romanê de, carek an du caran derbas dibe ku, di mala Bedirxan a Stenbolê de mamosteyên fransî û îtalî hebûne, lê ne wekî dersdar wekî xizmetkar li zarokên wan nihêrine. Celadet û Kamûran li wir dest bi dibistana seretayî kiriye. Piştî Celadet li Stenbolê di rojnameyekê de dest bi kar dixe. Heta rûpela 119'an ku her du bira çûne bajarê Munîhê û li wir dest bi zanîngehê kirine. Di vê beşê de başbaş behsa Zanîngeha Munîhê jî nayê kirin, lê behsa restoranta zanîngehê, belengazî û xizaniya wan a li malê hatiye kirin. Li wir Kamûran doktoraya xwe temam dixe, lê Celadet, wekî bi tenê here kursa zimanê almanî. Li mala xwe wergera teks û helbestê fransî dixe û li muzîka almanî û fransî guhdariyê dixe.

Gelo li welêt çî xwendin, zanabûn û zîrekbûna wan çî bû? Kîjan dibistan qedandin, bi çend zimanan dizanibûn? Bersiva van pirsan tune ye. Lê ew li Almanyayê Nietzsche dixwîne û di bin bandora dîtin û felsefeya wî de dimîne.

Nivîskar, ji destpêkê heta dawiyê, behsa xizani û belengaziya Celadet û Kamûran dixe. Lê, ew ji bîr dixe ku ew cil û bergên herî biha û bi qelîte li wan dixe. Her du birayan di otelên herî luks de bi cih dixe û di restorant û meyxaaneyên herî asortîk û luks de dide xwarin û vexwarin. Celadet, xwedî çend dost û yaran e. Ew, tu caran li ser sendelye û palgehên (koltuk) qedîfe û textînan rûnanin, lê li ser yê çermîn rûdinin. Ne li muzîka kurdî, li ya ewrûpî, li Beethoven û Mozart guhdariyê dikin.

Hema hema di her beşa romanê de, çend bêje an jî hevok bi îngilîzî, almanî an jî bi îtalî hatine rêz kirin. Wiha xuya ye ku, nivîskar xwestiye di şexsê Celadet de, ji xwendevanan re sînyala pirzimanzanî û entelektueliya xwe bide şandin. Roman, bi gotina almanî ya "mehr licht" dest pê dixe û dîsa bi wê diqede.

Deftera Cananê

Dîmen û bûyerên seyr û ne rast di romana Bîra Qederê de derbas dibin. Canan, yara yekemîn a Celadet Bedirxan e. Dema hîn Celadet li Stenbolê ye, Canan wekî yadîgar, deftereke biçûk a bêrikê dide wî. Celadet dema li Stenbolê ye, dest pê dixe û li wê defterê gelek tiştan dinivîse. Ew, piştî tê Almanyayê, çar salan jî li wir dimîne. Her ku Cananê bi bîr tîne, deftera wê derdixe û lê dinivîse. Piştî diçe Misirê, Beyrûdê, Şamê, Behdînanê li wir jî defterê bi kar tîne. Belê, 20 sal derbas dibin hîn jî li defterê dinivîse. Baş e ku, rojekê defterê winda dixe, an dê heta roja ku biketeya bîrê û biçûiya ser heqîya xwe jî lê binivîsanda.

Tevliheviya bûyeran

Di rûpela 155'an de Celadet, Ekrem Cemîlpaşa, Qadrî Cemîlpaşa û hevalên xwe, li Hesîçê ji bo plana êrîşa li ser Tirkiyeyê, bi şev û roj dixebitîn. Hîn babet naqede, di rûpela 158'an de dinivîse ku kurd xayin derketin, bi dewletê re yekbûn, hinek ji wan endam û berpirsiyarên rêxistina Xoybûnê, ji bo parastin û vejandina mîrîtiyên bav û kalên xwe bûbûn serokê rêxistinên kurd. Ew plan û programa Xoybûnê didine waliyê Mêrdînê. Ji aliyê din ve

300 lirayên Xoybûnê di klûbên Lubnanê de dixwin.

Li vir, dijberî û tevliheviyeke mezin heye. Nivîskar, bi devê Bedirxaniyan, sîc dixe stûyê hinekên ku kurên mîr û paşa ne û bi Dewleta Tirk re dixebitîn. Lê belê ku kurên paşan ew bi xwe ne. Li gorî hinek kes û dokumentên dîrokî, hinekan ji wan bi-xwe pereyên Xoybûnê xwarine. Ji ber ku berpirsiyarê karûbarê aborî ew bi xwe bûn. Nivîskar, bi zanabûn an jî bi nezanî vê rastiya dîrokî serobin dixe.

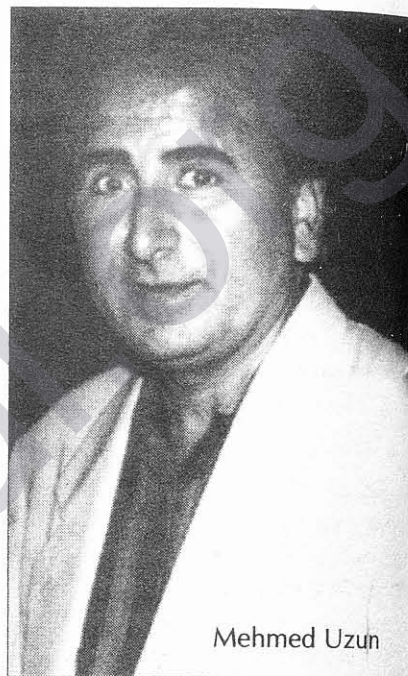
Ziman, rastnivîsîn û bi karanîna bêjeyan

Zimanê nivîskar gelekî jar û seqet e. Ew, ne hakîmê zimanê kurdî yê edebî ye. Zimanê wî, zimanekî req û ziwa ye. Ji aliyê dewlemendî û rengîniya bêjeyan ve, ziman gelekî teng û bi sînor e. Ev ne zimanê romanê ye, zimanê belavokê ye. Heger mirov bi teknîka nûjen bixwaze lê bikole, ku ka nivîskar çend gotin di romanê de bi kar anîne, ez bawer dikim, ku dê hejmara gotinên wî ji sê- çar hezarî derbas nakin. Gotin ne dubare sedbare bûne. Rengdêrên ku ji bo teswîrê hatine bikaranîn, gelo çend in? Hema hema di her rûpelê de, ev gotin hatine dubarekirin: Çoş, boş, bihîstiyar, lûlû, yaqûd, stûr, yekta, bêpayan, perekende, spehî, rind, mist, difûre, dixuyîn, pê...Di romanên nivîskar ên "Tu" û "Siya Evînê" de jî, bi heman bêje û hevokan teswîr hene.

Çend bêje û hevokên şaş

...Li ser şîva êvarê (rp. 40). Şîv ji xwe navê xwarina êvarê ye. Êvar li vir zêde ye û şaş e. / Ji mêj ve bû ku zimanê hesûd û zikreş li Stenbolê belav dikirin ku sultan dê malbata Bedirxan surgun bike. (rp. 43) / Fesan mîna helaliyên sor, hemû salonan tije kirine. (rû 44) / Dolbebeşçe, salona herî xweş û mezina hemû Avrûpayê bû. Wekî zanîn û agahdarî ev ne rast e. Ji aliyê dîrok, huner, spehî û meziniyê ve, ne yek bi hezaran salon û xanî li Ewrûpayê hene. / Kevirên lûlû û yaqûd ku bi textên zêrîn hûnadine, rengên tîkel ên spehî didin text. (rû 44) / Piraniya şênîyên ku hatine xort û xwendevan in. Yanî dixwaze bêje, ku piraniya ew kesên ku hatibûn ciwan û xwendekar in. Şênî nîfus e û xwendevan jî telebe ye. /

Porê wê mist da. (rp. 50) Ji pêncî carî bêhtir gotina "mist" di şûna gotina "mizdanê" "de, bi çewtî hatiye bikaranîn. / Alî Şamil Paşa li zîndanên Trabîlûsgarbê wefat kiriye. (rp. 55) Gelo mirov dikare di heman demê de, di çend zîndanên de bimire? / Kevirên pêpelûkên nêrdewanan bi kirêca spî hatin

Mehmed Uzun

qaîm kirin. (rp. 57) Ma pêpelûk û nêrdîwan ne heman tişt in? / Dîsan jî difînên poz jê baş dixuyîn. (rp. 62) Hal bû ku difîn, poz, bêfil, kepû û lût hevwater, ya bi tirkî eşanlamlî ne. / Xortekî ji xwe bawer, emîn, razî, têgehiştî, jîr, bikêr, xurt, lê di eynî wextê de saf, bi heyecan, ziravbihîstiyar. (rp. 64) Ez bawer nakim, ku kes rastî teswîrekê wiha seyr hatiye û bê. Ka de vê hevokê wergerînin zimanekî din, dê wê demê çî derkeve holê? / Porê reş ê henekirî. (rp. 64) Gelo heneya reş jî heye? / Çend zapît li pê ne, paşîya wan li Celadet e. (rp. 85) Qedrî û Ekrem began digotin ku. (rp. 145) / Bi çavên germ li hevdu dinîherîn û difikirin. (rp. 119) / Çavên wê mîna zeryayeke stûr e. Zerya yanî derya, behr. / Mêkew û mariyên xwe bifiranda û li wan binêriya. (rp. 202) "Mêkew" û "marî" eynî tişt in. / Celadet destê xwe bi ku de davêje, bi tenê valahî tê destê wî. (rp. 145) / Ez bi gul, kulîlk û çiçekên hewşê daketîbûm. (rp. 210) / Zimanê kurdan hatibû jêkirin, kilît li zimanê wan xistibû. (rp. 211) Yê ku nizanibe dê bêje qey pêşî zimanê Kurdan jêkirine û piştî qukîrîne û kilît lê xistine? / Em bireke yekta bikolin, aveke boş derxînin û emê pembûyêke baş rakin. (rp. 239) / Gava şivan keriyên pêz ji çêrê dianî, teyrê eylo û bazan jî, mîna mûyekî xwe ji tehtan berdidan jêr. (rp. 228) / Pere nîn bû, îmkan nîn bû xwarin û nîn bû...pere nîn bû, îmkan nîn bû, xwarin û nîn bû, zor zîlum, tirs û xof bêpayan pir bûn. (rp. 229) /

Ev bêje û hevokên şaş ên ku min yek bi yek li jor rêz kirine, ne şaşiyên dakîtilo û yê çapê ne, yê rastnivîsîn û rêzimanî, nezanabûn û nenaskirina bêjeyan e, ku mirov wan li ku û çawa bi kar tîne.

Gelê Îsraîlê riya danûstandinê vekir: Li Îsraîlê Partiya Karkeran bi ser ket

* BEŞA NÛÇEYÊN DERVE

Di hilbijartina giştî ya Îsraîlê de, ku roja 17'ê mehê pêk hat, kevnefermandar û peyrewê Îzak Rabin, Ehûd Barak bi ser ket. Barak, serokatiya Partiya Karkeran dike û ev parti jî pêşengiya bloka bi navê "Yek Îsraîl" dike. Vê bloka ku ji sê partiyên pêk tê, ji hilbijartinê jî sedî 57'ê dengan wergirt. Partiya Likûd, ku serokatiya wê serokwezîrê niha Netanyahu dike, ji sedî 43'ê dengan wergirt. Li ser vê yekê Netanyahu ji serokatiya partiye îstifa kir. Piştî hilbijartinê, di nava parlemantoya Îsraîlê ku ji 120 endaman pêk tê de, Partiya Karkeran 31 endamtî, Partiya Likûdê 18 endamtî û partiya cihûyên tundra Şasê 15 endamtî bi dest xistin. Endamtiyên din jî man ji 12 partiyên mayî re.

Li pey agahiyên ku bi dest ketine, biserketina Barak ji her kesî zêdetir kêfa Serokê Amerîkayê Bill Clinton anî. Hate gotin ku wî pirozbahiyên xwe yê germtirîn pêşkêşî Barak kirine û hêviya xwe ji bo xebateke baş, di riya aştiyê de, aniyê zimên. Clinton dixwaze ku Barak, biryara lihevrûnîştina Wye River bîne cih. Di vê lihevrûnîştinê de biryar hatiye dayin ku Îsraîl di nava 12 hefteyan de % 13'ê Şerîaya Rojhilat ji rêveberiya Filistinê re bihêle. Lê Netanyahu ev biryar pêk neanî, bi tenê % 2'yê herêmê vala kir. Li cihê mayî jî giranî da avaki-

rîna malan ji bo cihûyan. Niha tê hêvîkirin ku piştî Barak xebatên aştiyê lez bigirin.

Ehûd Barak, piştî ku encama hilbijartinê diyar bû, civîneke çapemeniyê li dar xist û di vê civînê de da zanin ku di nava salekê de wê kêşeyên girîng ên Îsraîlê bixe riya çareseriyê. Serokê Partiya Karkeran Barak, digel hevdîtina bi rêveberiya Rêxistina Rizgariya Filistinê re, hevdîtinên bi Suriyeyê re û di nava salekê vekişandina hêzên xwe ji başûrê Lubnanê jî wekî armanc daye ber xwe. Lê gelek kesên pispor diyar dikin ku ew nikare di vê maweyê de bigihêje mebesta xwe, her wiha hinek kes didin zanin ku Îsraîl karê hevdîtinên bi Filistinîyan û Suriyeyê re nikare bi hev re bimeşîne. Bo nimûne Joel Singer ku di hevdîtinên li Osloyê de cih girtiye û niha jî li Washingtonê parêzeriyê dike, daxuyandiye ku meşandina her du karan li Îzak Rabin giran hatiye û ji bo Barak jî ev bar giran e. Rêveberê Instutiya Rojhilata Nêzik ya Washingtonê Robert Satloff jî dide zanin ku, Barak nikare di nava salekê de kêşeyên li ber xwe çareser bike.

Barak kevok e yan baz e

Biserketina Ehûd Barak, rêveberiya Filistinê jî kêfxweş kir. Her wekî Clinton, Yaser Arafat jî telefonê da Barak û ew piroz kir. Gelek mirovên filistinî jî kêfxweşiya xwe li ser vê serkeftinê anî ser zimên. Kesên ku bi çavekî çakbînî li ser Partiya Karkeran û serokê wê Ehûd

Barak dinêrin, bi bîr dixin ku ew partiya Îzad Rabin e, ku ji ber aştiwaziya xwe ji hêla yekî tundra hate kuştin. Daxuyaniyên Barak û helwesta aligirên wî jî vê rastiyê diselmînin. Berî nivê şeva hilbijartinê ku encam diyar bû, girseyeke mezin li Qada Îzak Rabin li hev civiya û slogana bi rengê "Em bi ser ketin" hilda.

Ezmûn û gotinên Barak hêviyê didin hinekan, lê hinek jî bi şik û guman li wî dinêrin. Lewre ew bi bîr dixin ku Barak kevnefermandar e û di dema hilbijartinê de jî ev aliyê xwe derxistiye pêş. Her wiha, wî jî ber peymana Osloyê ya 1993'yan Îzak Rabin rexne kiriye. Hinek gotinên wî yê hilbijartinê ve şik û gumanê zêde dikin. Ew, bi tundî li dijî parçebûna Qûdisê derket û da zanin ku ew bajar dê her tim wekî tekane serbajarê Îsraîlê bimîne. Hinek Filistinî bawer in ku leşkerbûna wî li paş maye û Îro dê ji bo aştiyê hin gavan bavêje. Hinek jî dibêjin tiştê naguhere, zêde cudatî di navbera Netanyahu û Barak de nîn e. Bo nimûne Iyad Xamîsê 26 salî ku li Ramallahê bazirganiyê dike, gotiye: "Ji bo me her du jî dijmin in. Yek ji wan hikûmeta tundra û olperestan e, ya din jî hikûmeta general û mirovên artêşê ye. Li gorî me her du jî xwediye heman polîtîkayê ne."

Lê dîsa piraniya gelê Filistinê di wê baweriyê de ye ku, kî were ser kar jî divê hin gavan ji bo aştiyê bavêje û ji bo vî karî jî Barak ji Netanyahu çêtir e.

DI ÇAPEMENIYA CÎHANÊ DE KURD

Doza Öcalan lînceke veşarî ye

✓ Rojnameya Le Soirê di hejmara xwe ya 15-16'ê gulanê de nûçeyêke şîroveyî li ser doza Öcalan veşandiye. Rojnameyê daye zanin ku li Tirkiyeyê siyasetmedarên tirk, medya û dewlet giş dixwazin Öcalan ji holê rakin. Ev jî reneki komîk dide darizandinê. Di nava nûçeya ku ji hêla Eric Biegala ve hatiye nivîsandinê de, li ser pest û pêkûtiya ku li parêzeran tê kirin jî hatiye rawestandin. Her wiha hatiye gotin ku hinek kesên ku giredayî Şaxa Taybet a Şer in, her roj diçin Öcalan hildidin bin pirsan û bi dermanan bi tenduristiya Öcalan dilîzin. Di dawiyê de hatiye gotin ku doza Öcalan dişibe lînceke veşarî.

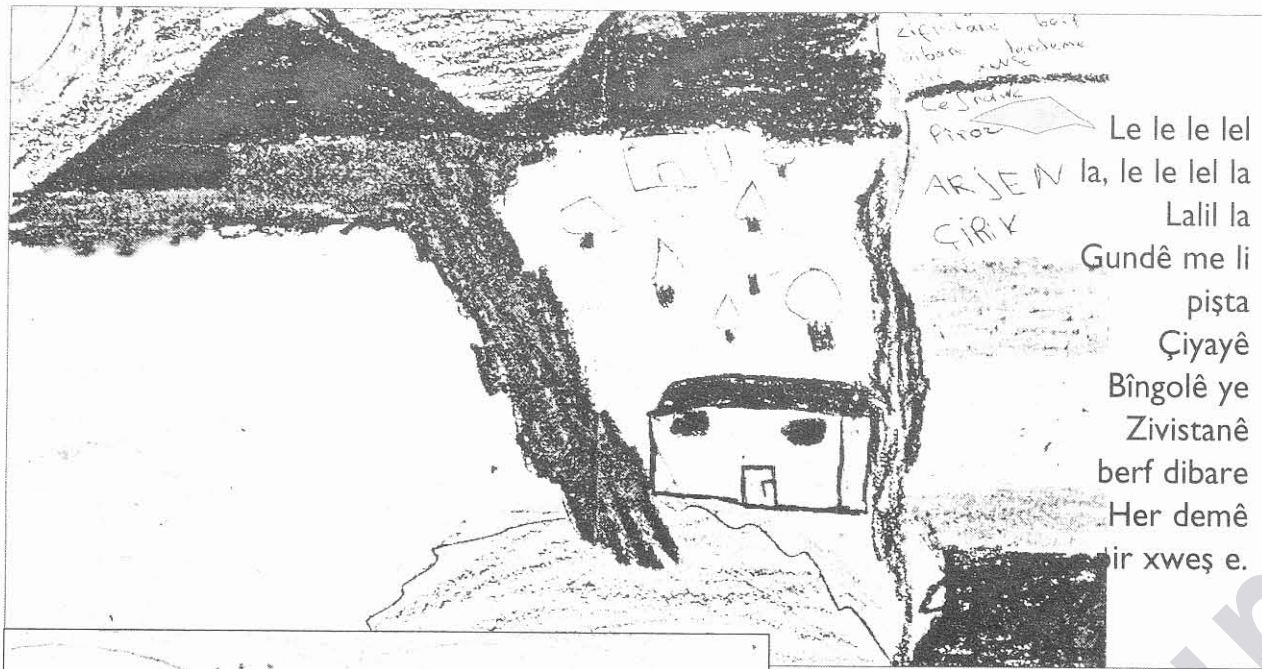
Televîzyoneke nû ya kurdan vebû

✓ BBC'yê li ser televîzyona kurdî ya ku nû vebûye CTV nûçeyek amade kiriye. Di nûçeyê de tê gotin ku televîzyoneke ku navenda wê li Îngilistanê ye, bo 20 milyon kurdên li Ewropa, Rojhilata Navîn û Asyaya Navîn dest bi weşana ezmûnî kiriye. Di nûçeyê de hatiye daxuyandin ku CTV rojê 6 saetan bi zimanê kurdî, tirkî û erebî weşanê dike û di weşanên wê de bi tenê bernameyên çandî cih digirin, nûçe û bûyerên aktûel hê di televîzyonê de nehatine weşandin. Di nûçeya BBC'yê de qala girtina MED-TV'yê jî hatiye kirin û îdiayên Tirkiyeyê yê der barê MED-TV'yê de jî hatine dubarekirin. Li gorî nûçeyê tevî ku tu tekiliya wê televîzyonê bi MED-TV'yê re nîn e jî, rayedarên dewleta tirk bernameyên CTV'yê jî ji nêzik ve dişopînin.

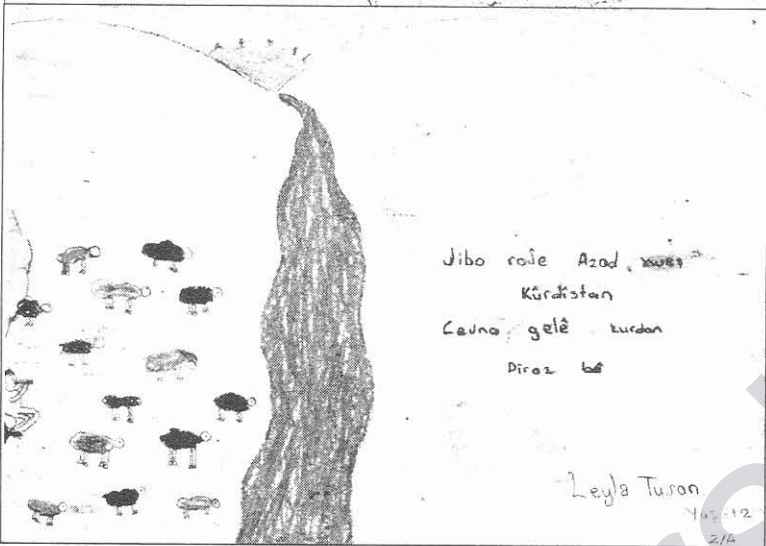
Li bajarên kurdan neteweperwerî li dar e

✓ Nûçegihanê rojnameya New York Timesê Stephen Kinzer roja 16'ê gulanê li ser Amedê nûçeyêke çavdêrî amade kiriye. Di vê nûçeyê de tê gotin ku li bajarên kurdan hestên neteweyî bilind in û piştevaniya gelê kurd ji bo PKK'ê gelek e. Bi baweriyê Kinzer kurd bi doza xwe hesiyane û "gelekî dijwar e ku mirov yekî/e ku doza neteweyî naporêze, heta piştevaniya şerê çekdarî (ya ku destpêka wê 1984 e) nake, peyda bike." Nûçegihanê New York Timesê daye zanin ku heta mafên kurdan neyên dayin dê şer bidome. Kinzer, cudatiya helwesta kurdan û tirkan a li hemberî Öcalan jî bi van gotinan diyar kiriye: "Berevajî tirkan ku Öcalan wekî mîrkuj bi nav dikin, gelek mirovên li vir dema çêli Öcalan dikin, dibêjin 'Serokê me'."

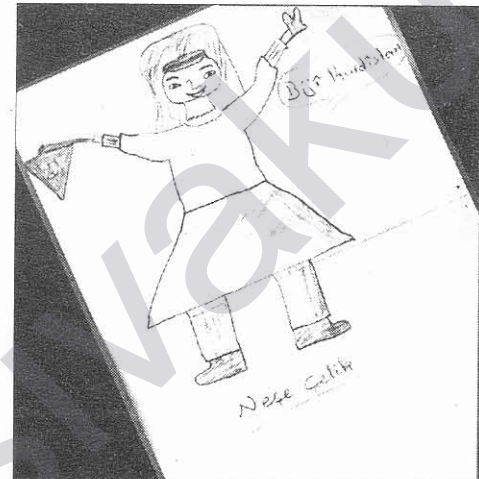
Arjen xêz dike Neşe dixwîne

Le le le le
la, le le le la
Lalil la
Gundê me li
pišta
Çiyayê
Bîngolê ye
Zivistanê
berf dibare
Her demê
xweş e.

Jibo rojê Azad Kurdistan
Cewna gelê Kurdistan
Piraxê
Leyla Turon
4/2-12
2/14

Dîr Kurdistan
Neşe Çalîk

TİŞTONEK

Tiştonek
Ber kevîrê xiştonek
(Şeytanok)

Esmanê darînî
Berfê dibarînî
(Moxil)

Lemê lem da,
behrê kef da
Mar hat, masî di
dev da
(Lemba)

Ezli ser
zinarekî
Min kuta biz-
marekî
Deng çû heft û
yek hezarekî
(Brûsk)

Tistekî min heye
Ser textik e, bin
textik e
Çilo dixwe, ne
karik e
(Kûsi)

Dizika daniye
ser xêniye

(Stêrk)
Bi ro gewraş e
Bi şev xatûn e
(sivînek)

Sin sino, erdê
kuno
(mişk)

Serbikê min
heye, dû av
tê de ye
Dikim nakim, ava
wê li hev nakeve
(hêk)

Kumê hûtik,
tije nûtik
(hejir)

Serê mar e, ne
mar e
Diçêre ne kar e
Çar pê ye, ne
dewar e
(fîl)

Bela bela bel
dike

Pêşiya leşker
vedike
(bişkul)

BERHEVKAR:
BÊRÎVAN ÜLGEN

DEMSALÊN SALÊ

Şev û roj û meh û sal
Mezin dibim sal bi sal
Temenê min pir ciwan
Hê nebûme pîr û kal

Demsalên salê çar in
Hersê çar jî diyar in
Didin me av û xwarin
Adan in deşt û newal

Bi xêr hatî biharê
Xemilîn guliyên darê
Sibê, nivro êvarê
Dixwînin teyr û sewal

Havîn e, dema kar e
Ceh û genim li dar e
Derdor toz û xubar e
Tu kesek nîn e li mal

ZIMANÊ ME KURDÎ YE

Welat, ziman û dîrok Çand û huner û çîrok	Tiştonek û metelok	Berhev kin ji çar aliyan
Zimanê me şêrîn e Wêjeyî û zengîn e	Peyv û gotar û wêje Qise mamik û bêje	Ziman her tiştê me ye Bihgeha nixên me ye
Bo lênûsk û pirtûkan Pênûs bidin zarokan	Nîqaş, gotin, serborî Guftûgo û raporî	Gava ku hûn dicivin Bi kurdî biaxivin
Jin û mêr, mezin-biçûk Qiz û xort û keç û bûk	Stran, helbest û destan Hemû nixên Kurdistan	Ger dixwazin hûn hebin Azad û serbixwe bin
Binivîsin bixwînin Pêserojê bibînin	Nêrîn û hest û raman Tu car nabin bêziman	Li ziman bibin xwedî Pir bixwînin bi kurdî.
Tîp û kîte û hevok	Hîn bibin van hemûyan	

Dar û ber tev kemilîn

Germ û tîna tîrmehê
Aram bikin vê mehê

Gelawêj bo me jîn e
Ew "Gula Yekemîn" e

Meha nehan rezber e
Pelê daran mezer e

Kewçêr, meha berhemdar
Mişt bûne den û kewar

Sermawez ne pir sar e
Baran, bêdeng dibare

Berfanbar hat, mehiya
Sala me li vir qediya

12 meh

Meha yekem rêbandan
Bi xebat û berxwedan

Reşemî ye ya li dû
Temen kin bû, hat û çû

Meha sêyem adarê

Da mizgîna biharê

Avrêl derdor xemiland
Deşt û çiya ediland

Navê meha din gulan
Bû evîna bilbilan

Pûşper meha şeşemîn

NAVÊN ROJAN

Yekşem, duşem
Sêşem li cem
Çarşem xebat
Pêncşem lebat
În westiya
Şemî nehat
Bo hemûyan
Şemî civat

Jiyana Rewşen derket

Hejmara Jiyana Rewşen a avarêlê mehekê bi derengî derket pêşberî xwendevanên xwe. Di vê hejmarê de jî wekî hejmarên berê nivîskar bi nivîsên cur bi cur beşdarî kovarê bûne.

Di vê hejmarê de jî Feqî Husên li ser xesiyetên kurd bi awayekî portreyî nivîsiye. Feqî Husên di nivîsa xwe ya bi sernavê "Baba Tahîr" de jiyana, berhem, fikr û ramana Baba Tahîrê Hemedanî xaxistiye ber çavan. Her wiha Husên jî helbestên Baba Tahîr çend mînanan pêşkêşî xwendevanan dike.

Nivîseke din ku balê dikişîne ser ewe, gotara bi sernavê "Roman: Sembola Netewetiyê ye" ye. Gotar aliyê Ahmed Pelda ve hatiye nivîsandin. Pelda di nivîsa xwe de westiyê rewşa romana kurdî raxe ber çavan. Lê di nivîsê de ev yekê xuyakirin ku Pelda, hem jî pêvajoya peydabûna romana kurdî, hem jî li ser pêşketina di salên dawîn de ne têr agahdar e û li ser romanê, jî taybetî jî li ser romana kurdî ne wedyê zanîneke xurt e. Her wiha di gotarê de zimanê herêmkî hatiye bikaranîn, ev jî li zimanê gotarê nagunce.

Di vê hejmarê de li ser çîroka bi sernavê "Şerê Navxweyî" yê Liam O'flaherty ku jî aliyê A.Rahman Çelîk ve hatiye wegerandin, mirov dikare çend şîsthan bibêje. Çîrok li ser şerê Komarperwerên Îrlandî û Britanyayê hatiye nivîsîn. Çîrok hem jî aliyê tevnê, hem jî jî aliyê wergerê ve biserketî ye.

REWŞEN

Di hejmarê de çewtiyên rastnivîsî gelekî diyar in û dikin ku xwendevan li nivîsê bisekinin.

Ji bilî van nivîsan çend nivîsên ku di hejmarê de cih digirin ev in: Huner û Gel (Medenî Ferho), Jana Zirav (Behçet Deniz), Vegera Spartakûs (Talîp Kalîn), Mirina Evîndaran (helbest -Charles Baudelaire), Gornebaşê (helbest-Emin Bozan), Di şkeftên esmên de birûskên dîlgirtî (helbest-Rênas Jiyana)

SERWÎSA ÇANDÊ

Vateya demsala biharê derket

wiha têkiliya gorankî û kirmanckî jî bi mînakên cur bi cur li ber çavan hatiye raxistin. Tê dîtin ku berevajî îdiaya hinek ziman-zanan, hatiye gotin ku her du zarava dûrî hev in û zaravayê kirmanckî zaravayekî bakurê Kurdistanê ye.

Nivîsa duyemîn a li ser zimên dîsa jî hêla Malmisanij ve hatiye amadekirin. Ev nivîsa bi navê "Derheqê dimilkiya Aksaray de" jî kovara Bîrnebûn hejmara 7'an hatiye wergirtin û jî tirkî hatiye wergerandin.

Nivîskarê nivîsê Memê Hilkeçikî ye. Nivîseke din a lêkolînî jî li ser dîrokê ye. Ev nivîs jî jî kovara War hatiye wergirtin û jî zaravayê kurmanckî hatiye wergerandin.

Nivîs, li ser bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan e. Nivîskarê nivîsê Şakîr Epözdemir e.

Ji bilî van nivîsên li ser zimên, çend helbest û çîrokan jî di vê hejmarê kovarê de cih girtiye. Ji van, çîroka Munzur Çem a bi navê "Hewnê Newrozê" balkêş e. Di çîrokê de pîrozbahiya cejna Newrozê ya piştî rizgariyê hatiye vegotin.

SERWÎSA ÇANDÊ

'Her roj qurm li ber avê nayên'

HASAN KAYA

Dema ku lehî radibe, tevî gelek tiştan bi xwe re qurmên daran jî tine. Gelek kes wan qurman berhev dikin, ji bo ku wan wekî ardû bi kar bînin. Mirovên ku bi kêrî keysê nayên, jî vê lehiyê sûdê wernagirin. Piştî ku lehî disekine, hinek jê çav li qurmê ku cîranên wan berhev kirine dikin û poşman dibin. Ji xwe re dibêjin; heyf û xebînet! Çima me jî ji xwe re qurm berhev nekirin. Ji bo rewş û kesên wiha gotineke pêşyan heye ku pir di cih de ye: "Her roj qurm li ber avê nayên".

Di jiyana rojane de, tiştên wiha tene serê me hemûyan. Gelekan ji me, fersendên ku di jiyana wan de pir girîng, ji dest berdane. Di azmûnan de di nav pirsan de, ya rast em wekî navê xwe dizanin, lê heçku dengêkî nepenî bibêje 'ew a din rast e', wê reş bike. Dawî, ku em pê dihesin ku beşa ku pêşî em li ser fikirîne rast bûye, me belasebeb bi ya wî dengê biyanî

kiriye, em xwe dixwin, lê êdî dermanê çewtiyê nîn e. Em nikarin vegerin serî, fersend mîna çûkê ji nav lepên me firiya. Ji van rewşên wiha re gelek nav hatine dîtin. Hinek dibêjin çarenûs e. Dema ku fersendê berdidin jî, dibêjin çarenûsa me reş e. Hinek dibêjin şens û bext e. Lewre jî jî rewşên wiha re dibêjin bextê me kor e. Hinek jî her tiştî diavêjine stûyê felekê. Dibêjin felekê çavên te birijin... Hinek caran jî ji bo ku xwe teselî bikin, mirovan gotiye, "Ku te girt bernede, ku te berda jî bi pey nekeve."

Fersend ne ji bo kesan, ji bo neteweyan in jî. Gelek gelên ku îro navê wan di dîrokê de tê xwendin lê ew bi xwe tune ne, an jî gelek gelên ku jîne, lê ya niha navê wan bi xwe jî di dîrokê de nayê xwendin, ji ber bextreşiyê malkambax e. Yê ku fersend ji dest berdidin an jî bi dest dixin, li ser navê gel û neteweyan rêber, serok, pêşeng û leheng in.

Xwendevanên birûmet, dibe ku hûn bibêjin bi qedrê Xwedê bikî, te şens û qismet û keys û fersend ji ku derxist. Hûnê bibêjin ilm, diyalektîk û zanist û hwd... her tişt li gorî prensîbên tebîetê bi rê ve diçe. Dîsa ez ji ya xwe danakevim. Di çarenûsa gel û neteweyan de cihê fersend, keys, şens û bext, girîng e.

Di vê mijarê de gotineke Lenîn heye ku

bûye wecîze: "Duho zû bû, sibehê jî dibû dereng." Lenîn ev gotin jî bo şoreşa Rûsyayê gotiye. Bi rastî jî wê demê dema şoreşê hatibû an na, nîqaşeke dorfireh dixwaze. Lê tiştê rast ew e ku gotina Lenîn rastiyeke tine zimên. Wan qurmên li ber lehiyê, tine zimên. Ango ji nav ceribandînan jiyane derketiye.

Li gorî ku ez çapemeniya kurd û tirk dişopînim, Serokê Partiya Karkerên Kurdistanê û Serokê Gelê Kurd Abdullah ÖCALAN, dê di dadgehê de, gotinine dîrokî bibêje. Helbet cihan dê van gotinan nîqaş bike û dîrokê dê biryara mafdarbûn an jî mafdarnebûna wî û gotinên wî bide. Lê li gorî baweriya min, tiştê ku ew dê bibêje, ku duho bigota zû bû, heke van tiştan sibê bibêje îcar dê bi derengî bikeve. Heta îro her ku birêz Öcalan hinek tez an jî ramanên li derveyî qalibê kevneşopiyê anîne zimên bûye hedef ji statûkoparêz û kevneperestan re. Gelek caran hawariyên wî jî rind di gotinên wî tenehiştine. Lê piştî re demê nîşan daye ku wî fersend baş bi kar anîne. Her çiqas rewşa niha cihê jî be, gelê wî pê bawer e. Ew dê ji bo mirovahiyê, ji bo gelê kurd, gelê tirk û hemû gelên Tirkiyeyê ramanên humanîst û bi xêr pêşkêş bike. 31'ê Gulanê çavên hemû kurdan dê li wî bigerin. Me hemûyan jî bêriya wî kiriye...

Ka û ceh hespime

Kalê Kerîmê diçe Kaxizmana Qersê, leşkeriya tirkan. Wî çaxî jî leşker diçûn gundan û jî gundiyan bac berhev dikirin. Kalê Kerîmê jî diçe, li jêra gundekî, zarok jî ji xwe re li wir dilîzin. Kalo jî bi tirkî nizane. Di ser de jî dibêje "jixwe ku ez bi kurdî biaxivim, zarok ji min re rêzê nagirin. Kurdî û tirkî tevlihev dike û wiha dibêje:

- Ulan kuro, mala muxtar li ku ye, nerde!?

Zarok hinekî difikirin, fêhm dikin ku li mala muxtêr dipirse. Wî dibin mala muxtêr.

Kalo diçe mala muxtêr ku li hewşê du jin, li ber tenûrê ne, nanê tenûrê çêdikin. Kaloyê siwarî dibîne ku muxtar ne li mal e, destê xwe bilind dike û dibêje:

- Ka û ceh hespime!

Jin lê dinêrin dibêjin: "Ev kurmanç e feqet xwe lê nake xwedî."

Jina malî diçe, cuherê hespê tijî ka û ceh dike û dixê serê hespê. Îcar dora kalo ye.

Kalo dibêje: "Nanê şkeva yê genim û hêkine qelandine!"

Jin radibe jê re nanê şkeva û hêka qelandî çêdike û tîne, kalo têr dixwe. Muxtar jî di wê navberê de tê. Muxtar wekî bilbil bi tirkî diaxive lê kalo nizane bersivê bide. Kalo radibe ser xwe û dibêje:

Tirkiya me û welatê we naşibe hev, ez çûm bi xatirê te.

EVÎN RONÎ

Çepgirî û rastgirî

Di salên 1970'yî de leşker li gundan li çepgirî digeriyan. Rojek ji van rojan, dîsa gava ku leşker di gundekî de digerin, di rê de pêrgî (rastî) şivanekî tîn. Serbaz ji şivan dipirse:

- Tu dizanî çepgirî û rastgirî çî ye?

Şivan dibêje: "Na."

Piştî ew diçin, Şivan ji xwe re dibêje:

- Lawo, kurê keran, ma çawa ez nizanîm; hûn rastgir in, ez çepgir im.

BERHEVKAR: ŞADÎ WELAT

Ê ma Yoxirt qeymeqam, ne....

Beg Ali sîtelek mast ji mala qeymeqam re dibe. Qeymeqam ji bo sipasiyê jê re telefonê vedike û dibêje:

- Beg Ali, ne hewce bû ku te xwe aciz bikira..!

Beg Ali bersivê dide: "Ê ma yoxurtir qeymeqam, ne poximdir, aciz olayim!"

Nizanim zarokê we ye, yan ê me ye

Li qeraxa gund serbaz ji gundiyeke dipirse:

- Li vê derê terorîst hene?

Gundi şivanê li hember, şanî wî dide û dibêje:

- Qomutanîm, weleh yek xuya dike lê nizanim zarokê we ye, yan ê me ye!

Peykerê Atatürk ê reş

Li Hezexê xortekî esmer hebû. Ji ber esmerbûna wî gelê herêmê carinan henekên xwe pê dikirin. Ew jî yekî wisa virek bû, virên wî li Hezexê navdar bûn. Rojekê yek jê dipirse:

- Keko tu çima ew qasî reş î?

- Tu dizanî ez çima ew qasî reş im?

- Na. Ma ez bizanibim çima dipirsim?

- Binêr ez ji te re bibêjim, ez çima ew qas reş im: Dema ez zarok bûm, ez çûm hewşa dibistanekê. Li wê derê peykereke Atatürk ê reş hebû. Atatürk destê xwe da ser rûyê min, bir û anî û got: "Hişş, hişş" û ji wê rojê û vir ve ez wisa reş bûme.

EMER VESEK

BI XELAT...

XAÇEPIRSA BI XELAT (173)

XAÇEPIRSA

Tirker pişeyan	K	N	Q	E	K
... şerhê	C	H	F	T	J
Mewezek	S	E	B	N	B
Dibarekî	G	L	A	M	A
... şerhê	K	Ş	R	T	R
... şerhê	P	E	M	A	N
... şerhê	B	R	E	V	A
... şerhê	N	Î	V	K	A
... şerhê	E	D	N	A	N

PEYVA VEŞARÎ

Bersiva Xaçepirsa 171'ê

Xaçepirsa me bi xelat e. Di 15 rojan de çî bersiv bigihêjin ber destê me, em dê wan binirxînin û bi rîya peşkê li 5 kesan belav bikin. Xelata hejmarê me ya 173'an Kasetaya Esker Demirbaş e.

Jêrenot:

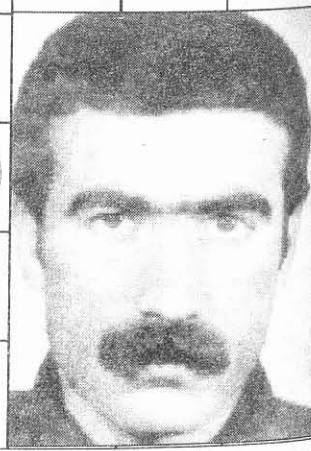
Ji bo ku bersiva we bê nirxandin, divê hûn "Peyva Veşarî" di nava qutiyeke li bin xaçepirsê de binivîsin û tevî navnîşana xwe ji me re bişînin.

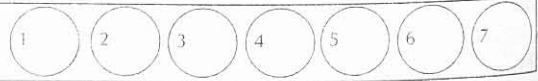
ESKER DEMİRBAŞ
BAVÊ DILSAVÊ

Kesên xelata hejmarê 171'ê Pirtûka Gimewas qezenç kirine ev in: Murat Aslanhan / Stenbol, Bro Omerî/Mêrsîn, Dilek Çelik/ Stenbol

Trajik ... Çavgun şehidek wêne	Paytexta Albenyayê Tîpa berî myê	Tîpa dû Lyê Parestgeh a ezîdîyan	Kesê ku ave dixwaze Paşdeçekek	Herêmeke kurdan Sembola lityûmê	Cihê ku xwarina sewalan dîkinê
		4			
		6	Bajareki Kurdan Ji beaqilan re tê gotin		5
Tîpa dû qiyê	Sewiyê Bi sorani temam	3		Rêxistina îrlandî Paşdeçek	
Bê kari					
			Dengdarê n dad'ê	Cejn	
				Dengdarê n jaw	
Bajareki Kurdistanê Tîrs					Tîpa pêşîn
		Zixm		Bajareki kurdan	
		Mal		Pez	
Mehele			Tîpa berî l'yê		
Tipeke kurdi			Tazî	Paşdaçke k	
	Cih				2
	Cetwelek			Sembola nîkelê	
Tipek					
Qralti	Temsilkar				
				Sembola iyotê	

PEYVA VEŞARÎ

MEM KAYA

BÊJING

MRALÎ RA XEBER ESTA

Öcalan Îmralî de kewt menga çeharin

MEMED DREWS

(e.mail:mehmet@welat.com)

Wexto ke min, no niwis kerdê hedire, 19'ê meng bi (gulana 1999). Yanê Selanê Gîştî yê PKK Abdullah Öcalanî Girawê Îmralî de hîrê mengî qedînay- jî kewtbi menga çeharin. Tabî ma- yaya menga çeharin zey menganê ve- nan niya. Dewlet nê hîrê menganê eyd mendan miyan de ci dest ra çiçi me kerd, feqet nêşa wastenanê xo bi- ro ca. Wastenê dewlet winî taynî jî bî. Nê wastenan ra jewîn "Öcalanî niya ternayina xînt kerdin" didiyin peyniya PKK ardin" û hîrêyin jî "na- peyê kurd û Kurdistanî ya teva nêter- jîyin" bi.

Qandê nê wastenan bi ke, dewlet Tirkîye ardinê Öcalanî peyra qedîna- nê serhewadayinê peyinê kurdan kurdan îlan kerd. O roj jî zey roşanê qedînayin îlan kerd.

Coka jî manaya menga çeharin ey verinan niya û lazim o ke kes jî, ey verinan mehesibno. Nika, yanê menga çeharin de Öcalano Girawê Îmralî de, gerîlayê kurdê koyanê Kur- dîstanî sero û hezarana endam û sem- pîzanê partiya Öcalanî yê çehar Gîştî dinyay de xo ver danê. Hîrê mengî qediyay.

Öcalan xînt nêbi. Planê dewletê Kurdistanî nikay pêro kerdî pûç.

Peyniya serhewadayin nêame. Her pîncika dinyay açaryê cayê serhewa- dayinê kurdan.

Nameyê kurd û Kurdistanî her kiş- iya dinyay de bi berz.

Öcalan Tirkîye remniyayin peyra kurdê ke, kurdîna xo vîra kerd bi, kurdîna xo dî, kurdê ke hara dinyay sero bibî vila, werîştî pay û hem dewleta tirk û hem jî dewletê bîni şaş ternay. İnan vatibi qayê Tirkîye ardinê Öca- lanî yo peynî ya heme çî biyaro û iyê rehet rehet bikewê û şewanê dergan de hewnê înano mehermiyo û mere- mo. Feqet ewro winî biyo ke, hemû planê ci biyê pûçî. Bi taybetî jî planê ke, înan qandê Öcalanî kerdîbî hedi- re, pêro Öcalanî dî û kerdî pûç. Dew- let o çekerd Girawê Îmralî ke ey xînt bikiro, ey wîja açarna Qaleyê xover- dayin.

Dewlet Girawê Îmralî çekerdina vat qayê, Öcalano hîrê çehar rojan miyan de xînt bo û aya ey ra bixelsi- yo. Feqet na wasten, ci qirik de mend û Öcalanî ra nêxelsiyê. Aya nika jî tarsena ke Öcalano plananê ci nê mehkama jî pûç vejo û ar û arbet bi- kiro. Ma şemi nika ra tiya ra vajim no taxmîne dewleta rast vejîyo. Taxmîne ci nê bîni pêro rast nêvejiyay. Feqet noyo rast vejîyo. Öcalano parastinê xoya vatenanê dewletê hetanî nika pêrin pûç vejo. Heta mayê winî tax- mîn kemi ke, badê parastina Öcalanî xeylê tirkê ke ewro her fekê xo akerdin de ci rê xebêrî danê iyê haq bidê Öcalanî. Haq medê jî iyê zey ewroy her fekê xo akerdin de Öcalanî rê xe- berî medê.

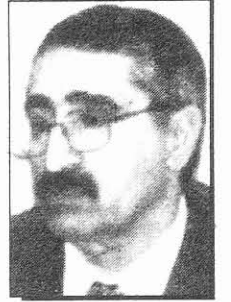
Çike Öcalano hemû vatenanê dewlet pûç bikiro û kiştoxanê hîris hezaran bimûsno şarê tirk. Öcalano coka parastina xo zey manifestoyê jû- wîna demokratîk nişan dano. Abûka-

tanê Serokê PKK Öcalanî ra Mahmut Şakarî 18'ê menga gulana 1999 de da zanayin ke Öcalanî parastinê xo hew- na nêqedinayo. Feqet hetanî 17'ê menga gulan 98 rîpel nûsto. Şakarî vat ke, iyê taxmîn kenê ke, Öcalano parastin hetanî 24'ê menga gulana 1999 biqedîno. Eke Öcalan hetanî 24'ê meng parastin biqedîno iyê xo jî bewnê parastin (vatena Öcalanî mani- festoyê jûwîna demokratîk). Abûkat Şakarî da mûsnayin ke, Öcalano pa- rastina xo goreyê îdanameyê dozger- anê tirk hedire nêkeno. Heta Öcalanî gerek nêdiyo ke, îdanameyê dozgeran jî biwano.

Ancî Şakarî vat ke; Öcalano qandê parastin daktîloya nûsten daktîlo was- to, înan jî qandê na wasten ca ardin muracat kerdo DGM ya Enqere. Eke daktîlo nêdiyo Öcalanî jî, parastinê ci bidiyo abûkatan û ê tevera daktîloya binûsê û winî berê bidê Öcalanî.

Ancî goreya vatena abûkatê Öca- lan Mahmut Şakarî, rojnameyê ke dewleta dana Öcalanî, xeberanê aktû- elan û niwisê ke ey ser nûsuyayê birne- na bado dana ey. Yanê rojnameyo rojnameyîn ra vejîyeno û beno rojna- meyê magazin. Coka jî Öcalano ge- rek nêvînenno biwano jî. Jew çim çar- neno û bado çekeno jû kişt. Öcalano wextê xo qezencanê peyniya mehke- ma vêşkerdina ravêrmeno. Öcalano bawer keno ke ey nika ra mehkama qezenc kerda. Çike goreyê Öcalanî biryarê (qerarê) mehkama mühîm ni- yo, biryarê şaran mühîm o. Coka jî Öca- lano gerek nêvînenno îdanameyê dozgeran biwano.

Zêdî kurdan

DR. HUSEYNÊ XELÎQÎ

Başûrî rojhilatî Kurdistan û em beşe lêk da birawe, pire le êşîrekewnarekanî em xake dabeş kirawe ke her kame be şeweyek dabûnêrit û akar û kultur kurdewarî xoyan parastuwe û tenanet beşekiyen hêsta le ser ayînî konî kurdan mawetewe.

Eger le ber kêşeyî mêjû propagandî neyaranî kurd û Kurdistan, beşî "Loristan" lew nawçe ciya bikeynewa carê xoman, be beşî "Îlam û Kirmaşanewe" xerîk bikeyn, deşê le çend bend û çend beş da be hewlkewtî coxrafayî serçaweyî dahat, bazirganî şaristanî, dabûnêrit û akar û reftarî xelkî em nawçane, amaje bikeyn.

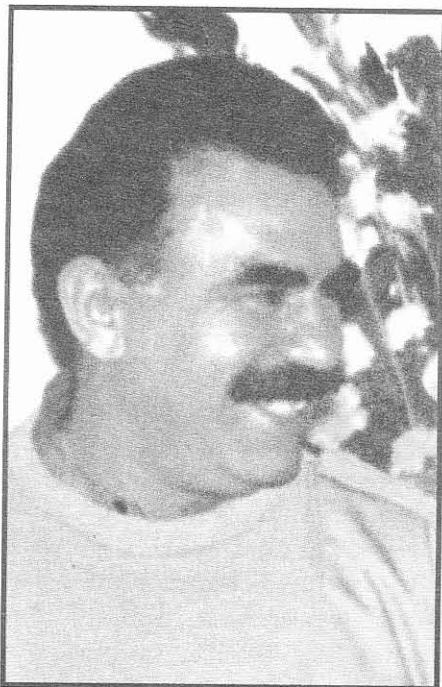
Bem cûre xwêner debê çaweriwan bê, le çend witarî kurd da be puxtî, koyî ew babetane wexunê, we le beşek le wilate belalêdrawekey, agadar bê. Diyar e, eger mewda hebe, diwatar be nawçekanî dîkey rojhilatî Kurdistan ke êsta le jêr çingî Êranî axundî da ye, amaje dikeyn.

Îlam û şar û şaroçkanî dewrûberî serb ew nawçe wek "Dêhloran", "Heywan", "Salhabat" wek bajaroke ne, "Mîhran", "Gowawir" "Dêre", "Çile", "Wêjenan" û "Heyderiye" wek şaredê ser be Îlam in. "Gilan yan Gilanî Rojava" ke le 1908'an de bote şaristan, de nêwan "Sertêl" û "Qesrîşêrin", "Îslama- abad" û nawçey Îlam da hilkewtuwe. Nawçeyekî kêstanî ye. Rûbarî "Guwawersû" gîranî rojava, lem çawcewe têper debin. Beşeke le xakekey lêre wa re. Zorbeyî darekanî beron in. Beşek darî mêweyî cen- gelfîş têda ye. Awhawayî germ e. Nawî em nawçe le pêş da "Emle" buwe. Le dewreyî Riza Şah da be hoyî cengelîbûnî û merezewkêlanî birinc legel gêlanî bakurî Êran hawseng kirawe û ew nawî Gilaniyan le ser danawe. Be hoyî şerî Êran û Iraq zorbeyî şarî Gilan çolkiraw û be bombebaran tûşî ziyânî zor hat. Giş danîştîwanî em şare, kurd şî û êzîdî yîn. Kiştûkal û ajeldarî le wê da baş e we danewêleyî zorî têda berhem dê. Xêlî "Kelhor" hawînan bo lewirandinî ajal lem nawçe kelk werdigerin. Karî destiyen ziyatir Gilêm û Reşmal e. Pileyî xwendewarî û şîurî kome- leyatî zor berz niye. Bîrî eşîreyî be ser zeynî xelkeke da zal e. Kêwî "Bazîdirêj" ke qutkekey berz e.

"Sigan", "Bedra", "Kufrawir", "Neftşa" û Somar wek şaroçka û gundekanî ser bew nawende gewre û biçûkane ke tenya bo alûwêrî berhemekanî nawçe pêk hatuwin, le nawçeyekî berîn da helkewtuw in. Ke beşî zorî şarekanî kewtutewe ser sînorî destkirdî başûrî Kurdistan. Le ber sersînorbûn û kurd û koçer- bûniyan, direng rengo boye şaristaniyetî dewreyî ser- mayedariyan be xo wergirtiwe. Wek wutim, zorbeyî zorî xelkekey şê'e rûxanî rejîmî şah, hêsta koçer bûn ziyatir jiyanyan be ajeldarî têper dekird. Her bo wê ew malbende, dabûnêritî kurdewarî serdemî koçerî parastibû. Cilki kurdî axaftin be zimanî kurdî zar- awayî "Goran" birewî hebû û êstaş heyetî. Xelkî nawçeyî "Sincawî" le bergerme sêrbûnî nawçeyî Îlam, zistan be ajelkaniyanewe deçine ew nawçe. Du eşîrî gewre lem nawçe da be nawekanî "Siyesiye" we "Melekşayî" jiyen têper dekeyn.

Bersiva nameya girtiyên jin a Serokê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan

Ez dixwazim we bi awayê herî pîroz bibînim

✓ "Berî her tiştî ez dixwazim qîz û jinên mîna we, wekî mirovên pîroz û hêja bibînim. Hûn hemû jî wisa ne. Bi hêjayî û qîmeta xwe zanibin. Qet nekevin têkiliyên erzan û bênirx; pejinkar bin û doza rastiye bikin."

Hevalên hêja Suna Parlak, Melahat Akay, Leyla Akbaş;

Nameya ku we şandibû, gihîşt ber destê min. Hevokên li ser rêxistinbûnê hatibûn reşkirin. Gava name bê nivîsîn, ku ji sînorên hevaltiya xwezayî derbas nebe û pir ne îdeolojîk be, ez bawer im wê bigihêje ber destê min.

Ji ber ku ez di şîneke mezin de me, ez tengazar dibim. Lê ez qet dilê we nahêlim. Hem ji ber ku îro şeşemîn salvegera mirina diya min Uveys e, ji bo lîxwedîderketinê, divê ez serê xwe pê biêşînim.

Berî her tiştî ez dixwazim qîz û jinên mîna we, wekî mirovên pîroz û hêja bibînim. Hûn hemû jî wisa ne. Bi hêjayî û qîmeta xwe zanibin. Qet nekevin têkiliyên erzan û bênirx; têkiliyên bêhêz û bêmane saz nekin. Hemû têkiliyên xwe li ser bingehê ji êş û janan safibûyî, mezin û watedar, a ku hêjayî hezkirinê ye, deynin. Lê teqez bila dadperwerî

felsefeya bingehîn a jiyana we be. Ne dogmatîk bin û tu car ne bêregez (prensîb) bin jî. Her dem pêjinkar bin û doza rastiye bikin.

Niha ku fersenda jiyane bê dayîn, ez dê bi her awayî doza aştiyê bikim. Min gavine biçûk avêtin. Şerê aştiyê, şerê herî mezin û hêja ye; gava ku pêk bê, mirovên durist derdixê holê. Ji mirovê barbar, mirovê hemdem diafirîne. Ez vê yekê gelekî dixwazim. Lê felekê, bi awayekî herî kambax û bêyom û reş tevna xwe rîst. Dîsa jî ez dê zorê bidimê. Ev qet nayê wateya înkarkirina raboriyê; berevajî wê, dê encama wê ya herî mezin, a herî xwezayî be.

Divê hûn teqez vê yekê rast fêm bikin. Çimkî hûn gelekî bext vekirî ne, lewre qedrê vê yekê baş bizanin. Hûn bawer bikin, li darê dinyayê niha tiştê ku ez herî zêde dixwazim, zana û hişyarkirina gelê me ye. Her wiha we behsa gotinên min ên di balafirê de kiriye. Ew gotina "Ez dê ji bo aştiyê bijîm" ne

gotineke ji rêzê bû. Her çend kût (felçli) be jî, mizgîniya vejînekê bû.

Divê li ser vê bingehê, aştiya bi dewletê re tu caran xelet neyê fêmkirin; ku bi ser bikeve, gelekî hêja ye, gelekî binirx e. Maneya wê ya di serê min de, ev e û divê qet neyê berevajîkirin. Ez diceribînim. Hinekî hêviya min heye. Bêguman ev bi xwe re biratî û yekbûyîna azad tîne; jixwe ev di heman katê de berdêla êş û janên mezin û kedê ye. Hemû şer û serhildanên ku ne ji bo aştiyê, biratiyê, bihevretiya azad in, kor û ker in. Ev neheqî ye. Êş û azarê didin, rûxîner û alozkar in. Ji ber vê hindê heya rewşa min diyar bibe, divê hûn zorê bidin xwe û bi pêjinkariyê mezin doza aştiya stratejîk bikin.

Min ji bo we hemûyan hezkirineke gelekî mezin amade kir û min hewl da ku pêşkêşî we bikim. Li ser vê baş rawestîna û teqez bibin serî.

Êdî bila gotinên we nêzî zimanê stran û helbestê bin. Pêvajoya

dawîn bi şeweyekî stranî, helbestî û wêjeyî bihonin.

Gava ku we dirok xwend, Gilgamêş baş fêm bikin. Di vir de, aşî û biratiya di pirtûka pîroz a sê Pêxemberan de baş fêm bikin. Li ser vê bingehê siyaseta û şoreşê bi awayekî ku hûn xeletiyên nekin, sersariyê nekin, êşan baş fêm bikin, neheqiyê nekin û rê ji neheqiyê re venekin, têxin nava dil û hinava xwe.

Hûn hemû, ku hezkirina min a ji bo jiyane başe baş fêm bikin û ji bo hemû mirovahiyê, bo Tirkiyeyê û gelê me têxin jiyane, her wiha pêşkêşî her kesî bikin, ev ji bo we dibe destkeftina herî mezin.

Ez dawiyê li nameya xwe tînim. Name ji bo we hemûyan e. Ez we hemûyan hembêz dikim û silavên xwe li we dikim.

ABDULLAH ÖCALAN

11.04.1999